

KONYA 3. İDARE MAHKEMESİ'NİN 31.12.2024 TARİH VE E. 2024/1081, K. 2024/1912 SAYILI İPTAL KARARI VE KONYA BÖLGE İDARE MAHKEMESİ 4. İDARİ DAVA DAİRESİNİN 05.06.2025 TARİH VE E. 2025/318, K. 2025/1556 SAYILI ONAMA KARARI ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR ANALİZ

Doç. Dr. Selman Sacit BOZ*

Öz

2 Ağustos 2023 tarihinde yürürlüğe giren Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği ve bu Yönetmeliğin 12. maddesine dayanılarak hazırlanan Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Yönergesi'nin uygulanması sonucu ortaya çıkan bireysel nitelikteki işlemler aleyhine bir öğrenci tarafından iptal davası açılmıştır. Söz konusu dava, Konya 3. İdare Mahkemesi'nin iptal kararı ve Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi'nin onama kararıyla birlikte kesin olarak karara bağlanmıştır. Yargı kararları neticesinde ortaya çıkan yeni duruma yönelik fakülte yönetim kurulu tarafından bazı kararlar alınmış bazıları da alınmayı beklemektedir.

Bu makalede, yukarıda bahsedilen yargı kararları eleştirel bir hukuki analize tabi tutulmaktadır. Makalede konunun önemi ve kararların uygulanmasında karşılaşılan hukuki zorluklara dikkat çekmek amacıyla, alt başlıklarda ve içerikte eleş-

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Ana Bilim Dalı, Konya, Türkiye | Associate Prof., University of Selçuk Faculty of Law, Department of Administrative Law, Konya, Türkiye.

✉ selmansacitboz@gmail.com • ORCID 0000-0002-3033-0997.

✎ **Atıf Şekli | Cite As:** BOZ, Selman Sacit: "Konya 3. İdare Mahkemesi'nin 31.12.2024 Tarih ve E. 2024/1081, K. 2024/1912 Sayılı İptal Kararı ve Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesinin 05.06.2025 Tarih ve E. 2025/318, K. 2025/1556 Sayılı Onama Kararı Üzerine Eleştirel Bir Analiz", SÜHFD, C. 33, S. 4, 2025, s.2287-2327.

✎ **İntihal | Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✎ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

tirel bir üslup benimsenmiştir. Ayrıca hukuka uygunluk karinesinden yararlanan ve hâlen yürürlükte bulunan bir düzenleyici işlemin salt uygulama işleminin iptal edilmesi sebebiyle akibetinin ne olacağı sorusuna da cevap aranmaktadır.

Anahtar Kelimeler

• İdari Yargı Kararlarının Etkisi • Düzenleyici ve Bireysel İşlem • Hukuka Uygunluk Karinesi • Kazanılmış Hak • Haklı Beklenti

A CRITICAL ANALYSIS OF THE ANNULMENT DECISION OF THE KONYA 3RD ADMINISTRATIVE COURT DATED 31.12.2024, CASE NO. E. 2024/1081, DECISION NO. K. 2024/1912, AND THE AFFIRMATION DECISION OF THE KONYA REGIONAL ADMINISTRATIVE COURT 4TH CHAMBER OF ADMINISTRATIVE CASES DATED 05.06.2025, CASE NO. E. 2025/318, DECISION NO. K. 2025/1556

Abstract

An annulment action was filed by a student against the individual administrative acts arising from the implementation of the Selçuk University Faculty of Law Education, Training, and Examination Regulation, which entered into force on 2 August 2023, together with the Selçuk University Faculty of Law Measurement and Evaluation Directive prepared pursuant to Article 12 of the said Regulation. The case was definitively concluded with the annulment decision of the Konya 3rd Administrative Court and the affirmation decision of the 4th Chamber of Administrative Cases of the Konya Regional Administrative Court. Following these judicial decisions, the Faculty Administrative Board adopted certain resolutions concerning the new legal situation that has emerged, while some other potential decisions remain pending.

In this article, the aforementioned judicial decisions are subjected to a critical legal analysis. In order to highlight the significance of the matter and the legal difficulties encountered in the implementation of these decisions, a critical tone is adopted both in the subheadings and throughout the content. Furthermore, the article seeks to address the legal question concerning the fate of a regulatory act -which remains in force and benefits from the presumption of legality- when only the individual administrative act based on its implementation is annulled.

Keywords

• Effects of Administrative Judicial Decisions • Regulatory and Individual Administrative Act • Presumption of Legality • Acquired Right • Legitimate Expectation

GİRİŞ

Bu makalenin¹ kaleme alınmasına konu yargı kararları ve sonrasında yaşanan hukuki sorunlar incelenmeden önce, ilgili Yönetmelik ve Yönergenin ihdas amacını, mevzuat değişikliklerini de ifade ederek açıklamak gerekir.

Selçuk Üniversitesi (S.Ü.), bünyesinde 23 fakülte, 7 enstitü, 5 yüksekokul, 1 konservatuvar, 23 meslek yüksekokulu, 53 araştırma merkezi bulunduran ve 70.000'i aşkın öğrencisi ile Türkiye'nin en büyük yükseköğretim kurumları arasındadır². S.Ü. Hukuk Fakültesi ise 23 fakülteden biridir. Fakültenin tarihi kökleri 1 Mart 1908 tarihine kadar uzanmaktadır. Keza fakülte, Selçuk Üniversitenin "Konya Hukuk Mektebi" adıyla Darülfünun döneminde Anadolu'da kurulan ilk yükseköğretim kurumu olmasına da vesile olmuştur³. Bu açıdan hukuk alanında önemli ekollerden biri olan S.Ü. Hukuk Fakültesi, sadece bir fakülte olmaktan daha öte bir öneme sahiptir.

S.Ü. Hukuk Fakültesi eğitim sistemiyle de üniversitenin diğer fakültelerden ayrılmaktadır. S.Ü. Hukuk Fakültesi eğitim-öğretim sistemi olarak dönemlik değil yıllık olarak faaliyet gösteren bir birimdir. Bu farklılık dolayısıyla dönemlik eğitim sistemine göre hazırlanmış olan bir yönetmeliğin benimsenmesi zaman zaman öğrenciler aleyhine bazı sorunların (bu sorunlar makalenin konusu dışında kalmaktadır) ortaya çıkmasına sebebiyet vermekteydi. Bu sorunların giderilebilmesi ancak Selçuk Üniversitesi⁴ ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun⁵ yönetmeliklerinden ayrı hukuk fakültesine özgü bir düzenleme yapılması ile aşılabilecekti. Bu

¹ Bu makalede yapılan tüm eleştiri ve değerlendirmeler, kadrosunda bulunan fakültenin (üniversitenin) yahut anabilim dalının görüşleri olmayıp yazarın tamamen şahsi fikirleridir.

² <https://www.selcuk.edu.tr/kurumsal/tarihce/19>, (ET. 07.07.2025).

³ <https://www.selcuk.edu.tr/Birim/faculties/hukuk/1823/hakkinda/48006>, (ET. 07.07.2025).

⁴ RG., 13.01.2016, S. 29592 (Selçuk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği); RG., 07.05.2023, S. 32183 (Selçuk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği).

⁵ Yükseköğretim Kurulu'nun "Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" olmasına rağmen "Ön Lisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" bulunmamaktadır. Ancak Kurul'un ön lisans ve lisans öğrencilerine uygulanabilecek başka yönetmelikleri söz konusudur. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/mevzuat>, (ET. 07.07.2025).

amaçla 12 Mayıs 2019 tarihinde “Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği (Mülga/İlk Yönetmelik)” çıkarıldı. Yönetmelik, 16. maddesinde yer alan “*Bu Yönetmelik 2019–2020 eğitim-öğretim yılı başında yürürlüğe girer*” şeklindeki hüküm gereği Eylül ayında uygulanmaya başlandı⁶.

İlk yönetmelik yürürlüğe girmeden önce hukuk fakültesi öğrencileri de diğer fakülte öğrencileri gibi Üniversitenin yönetmeliğine tabiydi ve o dönemde hukuk fakültesinde “mutlak değerlendirme sistemi” uygulanmaktaydı. “Mutlak değerlendirme sistemi” olarak ifade edilen ölçme ve değerlendirme esaslarının tatbiki hukuk fakültesi öğrencileri açısından bazı menfi durumlara sebep olmaktaydı. Nitekim eski dönemlerde hukuk fakültesinde de uygulanan bu sisteme göre, bir dersten başarılı olunabilmesi için o dersin vize sınavı (%40 etkili) ile final/bütünleme (%60 etkili) sınavı not ortalamasının en az 60 olması gerekmektedir. Ayrıca örneğin ilgili dersten en yüksek derece olan AA harf notunu alabilmek için vize ve final/bütünleme sınav ortalamasının 90-100 puan arasında olması gerekmektedir. Söz konusu puanlar hukuk fakültesi eğitimi ve sınavları yönünden oldukça yüksek niteliktedir.

S.Ü. Hukuk Fakültesi’nin eski öğrencilerinden biri olarak mutlak değerlendirme sistemin menfi sonuçlarına katlanılması gerekti. Daha sonra fakülte öğretim üyesi ve çeşitli dönemlerde yöneticilerinden biri olarak diğer öğretim elamanlarıyla birlikte mutlak değerlendirme sisteminin menfi yönlerini değerlendirme fırsatı doğdu. Mevcut değerlendirme sistemi, fakülte öğrencilerini özellikle mezun olduklarında diğer hukuk fakültesi öğrencileri karşısında dezavantajlı bir konuma itmekteydi. Keza mutlak değerlendirme sistemi (MDS), bağıl değerlendirme sistemine (BDS) nispeten diploma notunun daha düşük bir seviyede kalmasına yol açarak akademik hayat başta olmak üzere birçok meslek sınavında öğrencilerimizi yarışa daha geriden başlatmaktaydı. Bunun üzerine “bağıl değerlendirme sistemi”nin uygulanması konusunda fakülte yetkili birimleri harekete geçerek çeşitli toplantılar yaptı. Katılımcı bir demokrasi örneği sergilenerek gerek öğretim üyeleri gerek araştırma görevlilerinin görüşleri alındı. Bu toplantılara fakülte öğrenci temsilcisinin de katılması sağlandı. Fakülte öğrenci temsilcisi yapılan toplantılarda söz alarak öğrencilerin düşünceleri ve taleplerini iletti. Uzun uğraş ve öğrenci-

⁶ RG., 12.03.2019, S. 30772.

akademisyen istişareleri sonucunda, hem ölçme ve değerlendirme sistemlerinden öğrenci lehine olanı hem de yıllık eğitim programına uygun olan esaslar benimsenerek Hukuk Fakültesine özgü ilk eğitim-öğretim ve sınav yönetmeliği 12 Mayıs 2019 tarihinde çıkarılabildi. Bu amaçla Yönetmeliğin 12/3 maddesinde “*Öğrencilerin yılsonu genel notlarının değerlendirilmesinde, kural olarak Bağlı Değerlendirme Sistemi uygulanır. Bu çerçevede genel notun belirlenmesinde; öğrencinin ara sınav puanının katkı yüzdesi % 30, final veya bütünleme sınavı puanının katkı yüzdesi % 70’dir.*” şeklinde bir düzenleme öngörüldü. Bu düzenleme hukuk fakültesinde mutlak değerlendirme sisteminden bağlı değerlendirme sistemine geçişin ilk adımıydı. Ayrıca final/bütünleme sınavının genel başarı notuna katkı oranı %60’dan %70’e yükseltildi. Bu değişiklikteki amaç ise yine öğrenci lehine olan bir uygulamanın benimsenmesiydi. Şöyle ki final/bütünleme sınavından belli bir başarı oranı yakalanamadığı müddetçe vize sınavının ne kadar yüksek olmasının esaslı bir önemi bulunmamaktaydı. Hâl böyle olunca zaten final/bütünleme sınavından yüksek puan almak zorunda olan öğrencinin, aldığı notun daha yüksek bir oranda genel başarı notuna etki etmesi öngörülerek öğrenci lehine başka bir hüküm daha getirilmiş oldu.

2001 yılında yapılan değişiklik⁷ hariç ilk haliyle yürürlükte kalan ilk yönetmelik 2 Ağustos 2023 tarihinde “Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği (Meri/Yeni Yönetmelik)” ile yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu değişiklik, 25. maddede yer alan “*Bu Yönetmelik 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başında yürürlüğe girer*” şeklindeki

⁷ “Mezun olabilmesi için başarısız bir dersi kalan öğrenciler, dilekçe ile başvurmaları halinde bütünleme sınavlarının bitimini takip eden bir ay içinde Fakülte Yönetim Kurulunca belirlenecek tarihte, tek ders sınavına girebilir. Bu sınava, söz konusu dersi hiç almamış olan öğrenciler giremez. Tek ders sınavında alınan not, mutlak değerlendirme sistemine göre belirlenir. Öğrencinin ara sınav ve diğer sınavlarda almış oldukları notlara bakılmaksızın 100 üzerinden en az 60 puan (CC) alması durumunda, öğrenci bu dersten başarılı olmuş sayılır.” şeklindeki hüküm “Mezun olabilmesi için başarısız bir dersi kalan öğrenciler, dilekçe ile başvurmaları halinde bütünleme sınavlarının bitimini takip eden bir ay içinde Fakülte Yönetim Kurulunca belirlenecek tarihte tek ders sınavına girebilir. Tek ders sınavı başvurusu öğrencinin daha önce almadığı bir derse ilişkin olamaz. İlişkileri kesilme durumunda olan öğrenciler hariç olmak üzere genel ağırlıklı not ortalaması 2.00’ın altında olup tek ders sınav sonucunda en yüksek notu (AA) alması halinde dahi genel ağırlıklı not ortalamasını 2.00’a yükseltmeyecek öğrenciye tek ders sınav hakkı tanınmaz. Tek ders sınavında alınan not, mutlak değerlendirme sistemine göre belirlenir. Öğrencinin ara sınav ve diğer sınavlarda almış oldukları notlara bakılmaksızın 100 üzerinden en az 60 puan (CC) alması durumunda, öğrenci bu dersten başarılı olmuş sayılır.” şeklinde değiştirilmiştir, RG., 11.10.2021, S. 31625.

hüküm gereği Eylül ayında uygulanmaya başlanmıştır ve 2023 yılında yapılan değişiklik⁸ hariç ilk haliyle hâlen yürürlüktedir. Ayrıca Yönetmeliğin 12. maddesine dayanılarak fakülte tarafından “Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Esasları Yönergesi” de Yönetmeliğin akabinde hazırlanmış ve üniversite ilgili biriminin kararının ardından 28 Eylül 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Öğrencinin lehine olan değerlendirme sistemi ve diğer esaslar belirlenirken eğitim kalitesinden de ödün verilmemesi gerekirdi. Nitekim bağl değerlendirme sisteminde öğrenciler mutlak sisteme nispeten daha düşük puanlarla dersten başarılı sayılmaktaydı. Ancak yönetmelik gereği dersten başarılı olarak kabul edilen öğrencilerin ortalaması bazen oldukça düşük bir seviyede kalmaktaydı. Bu durum ise transkript/diplomada yer alan notlara ilişkin nominal değerler ile bilimsel açıdan “Dersin Öğrenim Çıktıları” olarak ifade edilen ölçme ve değerlendirme esaslarına yönelik başarının örtüşmemesine yol açtı. Başka bir ifadeyle bu durum, kamu yararını sağlayacak nitelikli hukukçu yetiştirme gayretinin boşa çıkmasına sebebiyet vermektedir.

Sistemin aksayan yönlerini de iyileştirme, nitelikli hukukçu yetiştirme hedefinin gerçekleştirilmesi, Bologna ve akreditasyon gibi uyum süreçlere mevcut eğitim sisteminin uyarlanması amaçlarıyla yeni bir yönetmelik ihdas edilmesi gerekti. Bu zorunluluğun neticesinde 2 Ağustos 2023 tarihli yeni (Meri/Yeni) yönetmelik çıkarıldı. Bu Yönetmeliğin 12/3 maddesinde yer alan hüküm doğrultusunda hazırlanan Yönerge’nin 16. maddesinde özetle, “*Final veya Bütünleme sınavında 50 puanın altında kalan*

⁸ “Birinci sınıftan en az bir zorunlu ders alıp başarmış olmak kaydıyla ikinci sınıfa geçecek olan, ikinci sınıftan en az bir zorunlu ders alıp başarmış olmak kaydıyla üçüncü sınıfa geçecek olan ve üçüncü sınıftan en az bir zorunlu ders alıp başarmış olmak kaydıyla dördüncü sınıfa geçecek olan öğrencilerden GANO’su 1,50’nin altında olan öğrenci alttan aldığı derslerin kredileri dâhil bulunduğu eğitim-öğretim yılında en fazla açılan AKTS kredisi kadar kredide ders alabilir. GANO’su 1,50’nin üzerinde olan öğrenciler ise alttan aldığı derslerin kredileri dâhil bulunduğu eğitim-öğretim yılında açılan 60 AKTS kredisinin %50 fazlası olan 90 AKTS kredisine kadar ders alabilir. Son sınıf öğrencilerine kredi sınırlaması uygulanmaz.” şeklindeki hüküm “Birinci sınıftan en az bir zorunlu ders alıp başarmış olmak kaydıyla ikinci sınıfa geçecek olan, ikinci sınıftan en az bir zorunlu ders alıp başarmış olmak kaydıyla üçüncü sınıfa geçecek olan ve üçüncü sınıftan en az bir zorunlu ders alıp başarmış olmak kaydıyla dördüncü sınıfa geçecek olan öğrencilerden GANO’su 1,50’nin altında olan öğrenci alttan aldığı derslerin kredileri dâhil bulunduğu eğitim-öğretim yılında en fazla açılan AKTS kredisi kadar kredide ders alabilir. GANO’su 1,50’nin üzerinde olan öğrenciler ise alttan aldığı dersleri ve bulunduğu eğitim-öğretim yılında açılan dersleri alabilir. Son sınıf öğrencilerine kredi sınırlaması uygulanmaz.” şeklinde değiştirilmiştir, RG., 09.11.2023, S. 32364.

öğrenciler FF harf notu alarak o dersten başarısız olurlar” ve “BDS uygulanan tüm dersler için alt sınır not 45 puandır. HBN’si 45 puanın altında kalan öğrenciler doğrudan FF alarak başarısız olurlar” hükümlerine yer verildi. Bu kapsamda bir dersten başarılı olabilmenin kıstası olarak iki alt sınır belirlendi. Bunlardan ilki, dersin tüm konularından soru geldiği genel sınavlarda (final/bütünleme sınavlarında) en azından soruların yarısına cevap verebilen (50 puan alabilen) öğrencinin başarılı kabul edilmesi, veremeyenin başarısız kabul edilmesiydi. İkinci sınır ise vize ve final ortalaması, 45 puanın altında olan bir öğrencinin dersin öğrenim çıktılarının yarısından fazlasını bilmediği için başarısız sayılmasıydı.

Yeni Yönetmelikte, başarı durumunu belirleyen harflendirme sisteminde Üniversite Yönetmeliğine paralel bazı değişiklikler yapılmıştır. İlk yönetmelikte AA notu için gerekli olan asgari 90 puan sınırı 88’e; BA için gerekli olan asgari 85 puan sınırı 80’e; BB notu için gerekli olan asgari 75 puan sınırı 73’e; CB notu için gerekli olan asgari 70 puan sınırı 66’ya; CC notu için gerekli olan asgari 60 puan değiştirilmemiş; DC notu için gerekli olan asgari 55 puan sınırı da 50’ye düşürülmüştür. Başarı baremlerinin aşağı çekilmek suretiyle not ortalamasının yükseltilmesi durumunun öğrenci lehine bir uygulama olduğunu sanırım tartışmaya gerek yoktur.

Her başarı baremin belirli bir oranda aşağı çekilmesi sonucunda da İlk Yönetmelikte yer alan “şartlı geçer (DD: 50-54 puan arası)” ve “başarısız (FD: 40-49 puan arası)” notları da doğal olarak kaldırılmıştır. Keza örneğin İlk Yönetmelikte 50 puan alan bir öğrenci şartlı geçer konumunda iken Yeni Yönetmelikte yine şartlı geçer konumunda yer almaktadır. Benzer şekilde İlk Yönetmelikte 49 puan alarak dersten başarısız olan bir öğrenci Yeni Yönetmelikte de başarısız sayılmaktadır. Bu açıdan söz konusu harf notlarının kaldırılması, bir değişiklik getirmeyip başarı baremlerinin aşağı çekilmesinin doğal bir sonucudur.

Diğer taraftan şartlı bir dersten eğitim-öğretim yılı ağırlıklı not ortalaması ile geçebilme esasları Hukuk Fakültesinin İlk Yönetmeliğinde “Selçuk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği çerçevesinde Rektörlük tarafından hazırlanan yönergeye göre tespit edilir” şeklinde belirtilmişti. Selçuk Üniversitenin İlk Yönetmeliği⁹ söz konusu orta-

⁹ Selçuk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, RG., 13.01.2016, S. 29592.

lamayı 2,00 olarak öngörmüştü. Selçuk Üniversitesi'nin Son Yönetmeliğinde¹⁰ ise söz konusu ortalama 2,50'e yükseltilmiştir. Bu kapsamda S.Ü. Hukuk Fakültesi'nin Yeni Yönetmeliği'nde, İlk Yönetmelik'te yapılan göndermede bulunmak yerine doğrudan 2,50 olarak belirlenmesi öngörülmüştür. Bu açıdan aslında Fakülte'nin İlk Yönetmeliği ile Son Yönetmeliği arasında sonuçlar açısından bir farklılık bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle İlk Yönetmelik'teki hüküm aynen muhafaza edilseydi dahi söz konusu ortalamanın yine de 2,50 olması gerekecekti.

Son olarak İlk Yönetmelik'te ayrıca yer alan bazı hükümler zaten öyle uygulandığı için (örneğin aynı puana sahip öğrencilere farklı harf notu verilemeyeceği kuralı gibi) genel uygulama kuralları benimsenerek bir sadeleşmeye de gidildiğini belirtmek gerekir.

Yukarıda yer verilen başarı sınırlarının tamamı nitelikli bir hukukçu yetiştirme amacına matuftur. Nitekim S.Ü. Hukuk Fakültesi'nin üstlendiği misyonlardan biri de *“Alana hizmet edecek, resmi kurumlar ve sivil toplumun ihtiyacı olan nitelikli eleman yetiştirmek”* tir. Ayrıca Fakültenin vizyonu ise *“Alanında yetkin hukukçu bilim adamları ve uygulayıcıları yetiştirmek için gerekli alt yapıyı oluşturarak, en yeni teknik donanımı ve en kaliteli malzemeleri öğretim elemanı ve öğrencilerimizin hizmetine sunarak, toplumun ve bilim dünyasının aydınlanmasına önemli katkılar sağlayabilecek, bilgisini yeteneğiyle bütünleştirmiş, durağanlığı, taklidi ve tekrarı değil, sürekli ilerlemeyi, gelişmeyi hedef edinerek çalışan, araştıran, düşünen ve üreten akademisyenler ve uygulamacılar tarafından ortaya konulan eserlerin, yapılan araştırmaların, çeşitli bilimsel etkinlikleri aracılığıyla ulusumuza ve tüm dünyaya duyurulduğu, misyonumuzu benimsemiş nesillerin geleceğe hazırlandığı bir bilim yuvası olmaktır. İnsan haklarına ve toplumun değerlerine saygılı, çağdaş değerleri özümsemiş hukukçular yetiştirmek en önemli amacımızdır”* şeklindedir¹¹.

Yukarıda izah edilen sebeplerle her iki yönetmeliğin de temel amacı, bir yandan S.Ü. Hukuk Fakültesi öğrencilerinin ölçme değerlendirme esaslarından en avantajlı olana tabi kılınması bir taraftan da nitelikli bir hukuk eğitimi almalarını temin ederek “hukukçu” olmalarının sağlanmasıdır. Diğer taraftan her iki yönetmeliğin de derhal uygulanması öngörülmeyerek (yeni eğitim-öğretim yılı başlamadan önce yürürlüğe

¹⁰ Selçuk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, RG., 07.05.2023, S. 32183.

¹¹ https://selcuk.edu.tr/contents/hukuk/icerik/55093/1-%20Misyona_638448007890858561.pdf (ET. 07.07.2025)

girmesi öngörülerek) kazanılmış haklar ve haklı beklentilerin korunması da hedeflenmiştir. Ayrıca her iki düzenlemede de Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Selçuk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı belirterek muhtemel bir kanun boşluğu durumuna yönelik tedbir alınmıştır.

İlgili Yönetmeliklerin neden ihdas edildiğini ve hangi gerekçeyle değiştirildiğini bu şekilde özetlemek yeterli olacaktır.

I. KARARLARIN HUKUKİ ANALİZİ

Bu aşamada “iptal davasının konusu”nu, kararı veren Konya 3. İdare Mahkemesi'nin ifadeleriyle olduğu gibi aktarmakta fayda vardır¹².

“Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi 3. Sınıf öğrencisi olan davacı tarafından, 02.08.2023 tarihli Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 12'nci maddesine dayanılarak hazırlanan Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Yönergesinin Final/Bütünleme Sınavı Alt Puan Sınırı; Başarı Notu Alt Sınırı (BNAS); ve “DC Şartlı Geçer” Harf notunun geçerli olma şartı olarak yer alan “YINO (Yıl Sonu Not Ortalaması)” hükümlerinin tarafına uygulanmasına ilişkin işlemin iptaline karar verilmesi istenilmektedir.” şeklindedir.

Hak arama hürriyeti kapsamında, henüz öğrencisi olmaya devam ettiği fakültenin bir tasarrufunu yargıya taşıma cesareti göstermesi sebebiyle öncelikle davacı öğrenciyi canı yürekten tebrik etmek gerekir.

¹² Konya 3. İM, 31.12.2024, E. 2024/1081, K. 2024/1912, (UYAP, ET. 07.07.2025).

Kararların hukuki analizini, gerek Konya 3. İdare Mahkemesi'nin iptal kararını gerek Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesinin onama kararını olduğu gibi aktararak yapmak daha sağlıklı olurdu. Ancak derginin yazım kurallarında yer alan azami sayfa sınırlamasının buna engel olmuş ve kararların makaleye ek yapılması imkânı da oluşmamıştır. Ayrıca söz konusu eleştirilerde kaynak olarak sadece “iptal kararı”, “yürütmenin durdurulması isteminin reddine” ve “onama kararı” kullanılmıştır. Dava dosyasında yer alan ve yargılamayı etkileyen diğer hususlara (dava dilekçesi, cevap dilekçesi, ikinci cevap dilekçeleri, dava ve cevap dilekçelerinin ekinde sunulan her türlü yasal deliller) ile mahkemenin diğer kararlarına (dilekçe ret kararları, belge talebi, varsa görüş isteme vb.) erişim sağlamak mümkün olamamıştır.

Diğer taraftan mahkeme kararlarının davacı olmayan diğer öğrenciler açısından etkileri de makalenin kaleme alındığı tarihte devam ettiği için bu konu makalede incelenmemiştir. Uygulama işlemlerin tamamlanmasının ardından şeffaf idare, iyi idare, eşitlik ilkeleri temelinde hukuki sorumluluk, karar alma süreci gibi diğer konuların da başka bir makalede incelenmesi muhtemeldir.

A. Beğensek De Beğenmesek De Boynumuz Kıldan İnce: Mahkeme Kararları Hukuka Aykırıdır, Ancak Kararlar Hukuka Aykırı Olsa Bile Uygulanmalıdır.

Konya 3. İdare Mahkemesi'nin 31.12.2024 tarih ve E. 2024/1081, K. 2024/1912 sayılı iptal kararı¹³ ve Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi'nin 05.06.2025 tarih ve E. 2025/318, K. 2025/1556 sayılı onama kararı¹⁴ bizce hukuka aykırıdır. Ancak söz konusu kararlar hukuka aykırı olsalar bile uygulanmalıdır. Kararların neden hukuka aykırı olduğu ileride tartışılacak olmakla birlikte bu aşamada kararın neden uygulanması gerektiğini ifade etmek gerekir.

Anayasa'nın 138. maddesine göre *"yasama ve yürütme ile idare, yargı kararlarına uymak zorundadır; Bu organlar ve idare, yargı kararlarını değiştiremeyeceği gibi uygulanmasını da geciktiremez"*. Benzer bir hüküm 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28. maddesinde de yer almaktadır. Buna göre, *"idare, mahkemelerin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre gecikmeksizin işlem tesis etmeye ve eylemde bulunmaya zorunludur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez"*. Yargı kararlarını uygulama konusunda idarenin iradesi, bağlı yetki ile sınırlandırılmıştır. Bu açıdan *"kararın hukuka aykırı olduğu"*, *"keyfi bir karar olduğu"*, *"hatır kararı olduğu"*, *"acıma kararı olduğu"* gibi ileri sürülebilecek her türlü gerekçe hukuk devletinde muteber değildir. Zira kararlar, sadece yargısal bir karar olması sebebiyle uygulanmalıdır¹⁵.

Hukuk devleti, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, her eylem ve işlemi hukuka uygun olması gereken, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendisini bağlı sayıp tasarrufları yargı denetimine açık olan, kanunların üstünde kanun koyucunun dahi bozamayacağı temel

¹³ Konya 3. İM, 31.12.2024, E. 2024/1081, K. 2024/1912, (UYAP, ET. 07.07.2025).

¹⁴ Konya BİM 4. İDD, 05.06.2025, E. 2025/318, K. 2025/1556, (UYAP, ET. 07.07.2025).

¹⁵ *"Yerleşmiş AİHM içtihatlarına göre; mahkeme kararlarına "uymak" "Hukuk Devleti'nin" olmazsa olmaz koşuludur. Demokratik bir hukuk devletinde, hukuki güvenlik ve istikrarın teminatı olan bağımsız ve tarafsız mahkemelerin kararlarının uygulanmasının, davanın tarafı olan idarelerin takdirine bırakılamayacağı kuşkusuzdur. Dolayısıyla hukuk devleti ilkesinin gereği olarak, hukuka saygılı bir idarenin, hukuka aykırılığı ve sebepleri bir yargı kararında belirtilen işlemi ortadan kaldırması ve sonuçlarını silmesi "hukuka uygun davranma yükümlülüğünden" doğan bir zorunluluktur"*, D13D, 16.02.2015, E. 2014/4872, K.2015/539, DD, S. 139, 2015, s. 106.

hukuk ilkelerinin ve Anayasanın olduğu kabul eden devlettir¹⁶. Bir hukuk devletinde, idarenin her türlü tasarrufunun bağımsız ve tarafsız bir yargı organının denetimine açık olması tek başına yeterli değildir. Keza yargılama sonucunda verilen karar, “amasız”, “koşulsuz”, “tam olarak” ve “derhal (en geç 30 gün içinde)” yerine getirilmelidir. Bu açıdan, yargı kararının uygulanmasının reddedilmesi, görmezden gelinmesi, yeni bir işlem yapmak suretiyle etkisizleştirilmesi, bir kısmının tatbiki gibi uygulamalar hukuk devletinde kabul edilemez¹⁷. Hatta idari yargılama hukukunda yargı kararının uygulanması için kesinleşmesine dahi gerek yoktur.

Diğer taraftan kararın gereklerinin yerine getirilmesi için kararın kesinleşerek nihai karara dönüşmesi de gerekmemektedir. Zira idari yargılama hukukunda yürütmenin durdurulması kararı tıpkı iptal kararları gibi uygulanmalıdır. Söz konusu davada yürütmenin durdurulması talebi “*Davanın durumuna ve uyuşmazlığın niteliğine göre, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu’nun 27’nci maddesinin ikinci fıkrasındaki koşulların birlikte gerçekleşmediği sonuç ve kanaatine varıldığından, yürütmenin durdurulması isteminin reddine*” şeklindeki gerekçeyle 18.09.2024 tarihinde reddedilmiştir¹⁸. Bu açıdan dava konusu edilen işlemin yürürlüğü (olumsuz etkisi de dâhil) iptal kararına kadar devam etmiştir. Bu kısımda neden yürütmenin durdurulmasına karar verilmediği kısaca tartışmaya açılabilir. Şöyle ki, her davada olduğu gibi bu davada da yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için “idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması” ve “idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması” şartlarının bir arada bulunması gerekir. Yürütmenin durdurulması şartlarından hangisinin [“davacı öğrencinin okula kayıt olduğu zaman yürürlükte olan yönetmelik hükümlerinin “öğrenci aleyhine” olacak şekilde yeni yönetmelikle değiştirilmesi (idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartı)” ve “son sınıfa geçen ve yılsonunda mezun olabilme ihtimali bulunan davacının durumu (idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya

¹⁶ AYM, 16.06.1992, E. 1992/8, K. 1992/39, AMKD, S. 28, C. 2, 1993, s. 440.

¹⁷ “İdare, hiçbir durumda hakkında verilen kararları değiştiremez, uygulanmasını geciktiremez veya reddedemez. İdare bu amaçla, örneğin, yeni kararlar veya yeni idari tedbirler alarak veya uygulanmasını bir idari kurumun iznine bağlı kılarak bir kararın uygulanmasını dolaylı olarak engelleyemez veya geciktiremez”. AİHM, Süzer ve Eksen Holding A.Ş.-Türkiye Davası (Başvuru No. 6334/05), Strasbourg 23 Ekim 2012, s. 18, (<https://hudoc.echr.coe.int/>, ET. 07.07.2025).

¹⁸ Konya 3. İM, 31.12.2024, E. 2024/1081, K. 2024/1912, (UYAP, ET. 07.07.2025).

imkânsız zararların doğması şartı)"] gerçekleşmediğini yahut her ikisinin de mi gerçekleşmediğini karar gerekçesinden anlaşılmamaktadır. Ayrıca bazen bu şartlardan birinin sağlandığı durumlarda diğer şartın göz ardı edildiği içtihat örnekleri de bulunmaktadır. Ancak Kanun ile belirlenmiş "şartların bir arada bulunması gerektiği koşulu"nun esnetilmesi uygulamasının bu davada görülmemesi müspet bir durumdur. Yürütmenin durdurulması isteminin reddi kararına itiraz olup olmadığı, itiraz olmuşsa Bölge İdare Mahkemesinin kararı ve gerekçesi de bilinmemektedir.

Diğer taraftan mahkeme kararlarının uygulanması için 2577 sayılı Kanun'un 28. maddesinde öngörülen otuz günlük sürenin idareye tanınan bir hak süresi olmadığını da belirtmek gerekir. Zira kural gecikmesizin uygulamasıdır. Ancak bazen kararın yerine getirilmesi için başkaca işlemler yapılması gerekebildiğinden azami bir süre öngörülerek derhal uygulama kuralına bir istisna getirilmiştir.

Konya 3. İdare Mahkemesi dava konusu edilen işlemin iptaline 31.12.2024 tarihinde karar vermiştir. Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi ise onama kararını ise 05.06.2025 tarihinde vermiştir. Yargılama aşamasında yürütme durdurma kararı da verilmediğinden, kararın gereklerinin "31.12.2024 tarihli Konya 3. İdare Mahkemesi'nin iptal kararın ilgili idareye tebliğinden itibaren" en geç 30 gün içinde yerine getirmiş olması gerekir. Ancak davanın konusu ve karar hükmü, kararın gereğinin "amasız", "koşulsuz", "tam olarak" ve "derhal (en geç 30 gün içinde)" yerine getirilmesi için son derece önemlidir. Dava, bir düzenleyici işleme (Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği veya Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Yönergesi) karşı açılmamıştır. Başka bir ifadeyle davanın konusu ve dolayısıyla hüküm kısmı, ilgili düzenleyici işlemlerinin uygulanmasına ilişkin bireysel işlemlerin iptaline ilişkindir. Bu sebeple kararın gereklerinin süresi içinde yerine getirip getirilmediği meselesi, sadece davacı bir öğrenci açısından değerlendirilmelidir. Kararın ilgili idareye ne zaman tebliğ edildiği tarafımızca bilinmemekle birlikte makalenin kaleme alındığı tarih itibarıyla kararın yerine getirilme sürecinin çoktan tamamlandığı/tamamlanması gerektiğini söylemek mümkündür.

B. Karar Neden Hukuka Aykırıdır?

Konya 3. İdare Mahkemesi'nin 31.12.2024 tarih ve E. 2024/1081, K. 2024/1912 sayılı iptal kararının "hukuki değerlendirme ve gerekçe" kısmını olduğu gibi aktarmakta fayda vardır:

"Anayasanın 2. maddesinde; Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında sayılan hukuk devletinin, öğreti ve uygulamada, iki unsuru bulunduğu, bu unsurlardan birinin idari faaliyetlerin belirliliği (düzenli idare) ilkesi", diğerinin ise "hukuki güvenlik ilkesi" olduğu, düzenli idare ilkesiyle, idarenin faaliyetlerinin belli ölçüde tayin edilebilir ve önceden öngörülebilir olması, idarenin sürekli uygulamaları ile hukuki istikrarı tesis etmesi gereği anlatılmaktadır. Bir hukuk devletinde bireylerin kendilerine uygulanacak hukuk kurallarının neler olduğunu önceden bilmesi ve kendi davranışlarını ona göre ayarlayabilme imkanına sahip olması şeklinde özetlenebilecek hukuki güvenlik ilkesi de, hukuk devletinin gereklerinden biri olarak kabul edilmekte ve idari yargı içtihatlarında vurgulanmaktadır.

İdare hukukunun genel ilkeleri ve yerleşik içtihatlar gereği; üniversiteye kayıt yaptıran öğrencilerin, kayıt yaptırdığı tarih itibarıyla yürürlükte bulunan yönetmelik hükümlerinin öngördüğü statüyü kabul ederek öğrenime başladığından, tabi olduğu yönetmeliğin ders alma ve geçme koşulları yönünden avantaj sağlayan düzenlemelerin kendileri açısından kazanılmış hak kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmelidir.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Harf notu sisteminde önceki yönetmelikte AA, BA, BB, CB, CC, DC, DD, FD, FF, F, G, K, M. olarak geçmekteyken sonraki yönetmelikte, AA, BA, BB, CB, CC, DC, FF, F, G, K, M. şeklinde değiştirildiği, DD" ve "FD" harf notları kaldırıldığı, Hesaplama Yöntemi olarak; eski Yönetmelikte, başarı notu ara sınav ortalamasının %40'ı ile final veya bütünleme sınavının %60'ının toplamı alınarak hesaplanmaktayken, sonraki Yönetmelikte tüm sınavların 100 puan üzerinden değerlendirileceği ve bağıl/mutlak değerlendirme sistemi uygulanabileceğinin belirtildiği, Geçme Notu Şartları olarak; eski Yönetmelikte geçme notu en düşük CC (2.00) olarak belirlendiği ve şartlı geçme için DC veya DD harf notları YANO'nun 2.00 veya üzeri olmasını şart koşarken, sonraki Yönetmelikte en düşük geçme notu yine CC (2.00) olup, şartlı geçme için yalnızca DC harf notu YINO'nun 2.50 ve üzerinde olmasını gerektirir hâle getirildiği, Harf Notları ve Katsayılar bakımından ise; eski Yönetmelikte harf notları ve katsayılar: 90-100 (AA; 4.00), 85-89 (BA; 3.50), 75-84 (BB; 3.00), 70-74 (CB; 2.50), 60-69 (CC; 2.00), 55-59 (DC; 1.50), 50-54 (DD; 1.00), 40-49 (FD; 0.50), 0-39 (FF; 0.00) olarak belirlenmiş iken, sonraki Yönetmelikte harf notları ve katsayılar: 88-100 (AA; 4.00), 80-87 (BA; 3.50), 73-79 (BB; 3.00), 66-72 (CB; 2.50), 60-65 (CC; 2.00), 50-59 (DC; 1.50), 0-49 (FF; 0.00) olarak belirlendiği, ayrıca "DD" ve "FD" notları sonraki Yönetmelikte bulunmadığı, Şartlı Geçerlik olarak; eski yönetmelikte DC ve DD harf notları şartlı geçer olup, geçme için YANO'nun 2.00

veya üzeri olması yeterliyken, sonraki Yönetmelikte yalnızca DC şartlı geçer olarak belirtildiği ve geçme şartı YİNO'nun 2.50 veya üzeri olması olarak değiştirildiği, Harf Notlarının Anlamı ise; eski Yönetmelikte; AA, BA, BB, CB, CC: Başarılı, DC, DD: Şartlı Geçer, FD, FF: Başarısız, F: Devamsız Başarısız, G: Geçer, K: Kalır, M: Muaf. Olarak; sonraki Yönetmelikte ise; AA, BA, BB, CB, CC: Başarılı, DC: Şartlı Geçer, FF: Başarısız, F: Devamsız Başarısız, G: Geçer, K: Kalır, M: Muaf olarak düzenlendiği, Notların Bağlılığı olarak; eski Yönetmelikte aynı puana sahip öğrencilere farklı harf notu verilemeyeceği ve daha düşük puan alan öğrencilere daha yüksek harf notu verilemeyeceği açıkça belirtilmiş iken, sonraki Yönetmelikte bu hususun açıkça belirtilmediği ancak genel uygulama kurallarına bağlandığı, Bağlı/Mutlak Değerlendirmede ise; eski Yönetmelikte yalnızca mutlak değerlendirme uygulanmakta iken, sonraki Yönetmelikte bağli veya mutlak değerlendirme uygulanabileceğinin ifade edildiği, Bağli değerlendirme uygulanması fakülte kurulunun kararına bırakıldığı, bu haliyle yayımlanan sonraki Yönetmelik hükümlerinin önceki eski Yönetmelik hükümlerine göre ders alma ve ders geçme yönleriyle aleyhine düzenlemeler içerdiği görülmüştür. Öte yandan, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Yönergesinin de anılan son Yönetmelik hükümlerine göre hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, dosyadaki bilgi ve belgelerden, davacının Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesine 2021 yılı güz döneminde başladığı, bu dönemde yürürlükte olan 13 Ocak 2016 Tarih ve 29592 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanarak yürürlüğe giren Selçuk Üniversitesi Ön Lisans Ve Lisans Eğitim-Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği hükümleri ve bu hükümler uyarınca düzenlenen Yönergede final ve bütünleme sınavına ilişkin alt sınırı, şartlı geçme şartları ve yıl sonu not ortalamasına ilişkin hükümlerin 2 Ağustos 2023 gün ve 32267 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim-öğretim Ve Sınav Yönetmeliği ile geçiş hükümleri belirlenmeksizin değiştirildiği görülmüştür.

Bu durumda; üniversiteye kayıt yaptırdığı tarihte yürürlükte bulunan Yönetmelik hükümlerinin öngördüğü koşulları kabul ederek öğrenci statüsünü kazanan davacının, Final/Bütünleme Sınavı Alt Puan Sınırı, Başarı Notu Alt Sınırı, ve "DC Şartlı Geçer" Harf notunun Geçerli olma şartı olarak yer alan "YİNO (Yıl Sonu Not Ortalaması)" hükümlerinin aleyhine olan ve kısıtlayıcı hükümlerine karşı kazanılmış haklarının korunması gerektiğinden, dava konusu uygulama işleminin hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır".

Mahkeme kararında, hukuk devleti ilkesinin unsurlarından olan “idari faaliyetlerin belirliliği (düzenli idare)” ve “hukuki güvenlik” ilkeleri temel alınmıştır. Bu noktada özetle; davacı öğrencinin fakülteye kaydını yaparak öğrenci statüsüne girdiği tarihte yürürlükte bulunan yönetmelik hükümlerinin “geçiş hükümleri belirlenmeksizin değiştirilemeyeceği” ve “yapılacak değişikliğin ise eski-yeni yönetmelik kıyaslamasında öğrenci aleyhine değiştirilemeyeceği” belirtilmiştir. Bu durumlara aykırı olan bir değişikliğin ise “öğrenci aleyhine olan ve kısıtlayıcı hükümlerine karşı” ilgilinin kazanılmış hakkının bulunduğu ve bu hakkın ise korunması gerektiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda kısaca, “geçiş hükmüne yer verilmemesi” ve “kazanılmış hakların korunması gerektiği” şeklinde iki esas üzerinden iptal kararı verildiği görülmektedir.

Hukuk devleti ilkesinin unsurlarından olan “idari faaliyetlerin belirliliği (düzenli idare) ilkesi” ve “hukuki güvenlik ilkesi” hususunda mahkeme tarafından yapılan açıklamalara biz de katılmaktayız. Bu sebeple söz konusu ilkelerin önemini vurgulamaya bu kısımda ihtiyaç yoktur. Ancak söz konusu ilkelerin “idarenin statüler bir hukuk dalı olması”, “kamu hizmetinde değişkenlik ve uyarlama”, “idarenin düzenleme yapma yetkisi”, “idari işlem ve eylem niteliğinde yargı kararı verilemeyeceği”, “yargının yerindelik denetimi yapamayacağı”, “kamu yararı”, gibi ilke ve kuramlarla birlikte tahlil edilmesi daha sağlıklı bir kararın verilmesine sebep verebilirdi. Yine de bir yargı kararında temel alınan ilkelerin, bu ilkenin karşısında yer alan yahut birlikte incelenmesi gereken başka ilkelerle birlikte ayrıntılı olarak ele almamış olması, kararı başlı başına hukuka aykırı hâle elbette getirmez. Ayrıca “idari faaliyetlerin belirliliği (düzenli idare)” ve “hukuki güvenlik” ilkeleri sadece kazanılmış hak müessesisiyle ilgili olan hukuk devletinin unsurlarından da değildir. Başka bir ifadeyle “müesseses durum”, “haklı beklenti”, “estoppel”, “tamamlanmış durumlara dokunulmazlık” gibi birçok kavramla bu unsurlar yakından ilişkidir ve kazanılmış hak dâhil bu kavramlar temelinde bir durumun korunması birbirinden farklı esaslara tabidir.

Diğer taraftan bir akademisyen olarak akademik hayatımın başladığı zamanda yürürlükte bulunan mevzuat gereği yardımcı doçent (dr. öğr. üyesi olarak hem ilk atamada hem yeniden atamada), doçent ve profesör olma şartlarının her geçen gün ağırlaştırıldığı göz önüne alındığında benzer bir kararın akademik personel için de verilmesi ne güzel olurdu!

diye belirtmeden geçmek olmazdı. Kararı eleştiriyor olmamız kararın öğrenci yönüyle müspet sonuçlarını göz ardı etmemiz anlamına da gelmemektedir. Karar elbet öğrenci lehinedir ancak hukuka uygun değildir.

Kararın temellendirmesinin hatalı olduğu belirtilmezse özellikle davalı idare başta olmak üzere diğer eğitim kurumları bundan sonra öğrencilere yönelik yönetmeliklerde değişikliğe gideceğinde mevcut öğrencileri ihmal ederek müstakbel öğrencilere ilişkin bir karar eğilimi gösterirler. Öğrencilik tıpkı memurluk, akademisyenlik gibi bir statüdür ve bu statü içerisinde elbette kazanılmış hakları ve haklı beklentileri korumak suretiyle değişikliğe gidilmesi mümkündür. Yapılacak değişikliğin ancak lehe hüküm getirmesi durumunda mümkün olabileceği aleyhe olan her düzenlemenin kazanılmış hakları ihlal edeceğini ileri sürmek “idare hukuku bir statü hukukudur” şeklindeki temel özelliği görmezden gelmek anlamına gelecektir.

Konumuz özelinde statü hukukunda önemli olan, yapılacak değişikliğin, önceki dönem başarı ile geçilmesi sebebiyle kazanılmış hakka dönüşmüş derslere yönelik olmaması ve yapılan değişikliğin makul bir süre öncesinde öğrencilere duyurularak haklı beklentilerin ihlal edilmemesidir. Aksi bir düşünce, statü ilişkisi olarak kurulan öğrencilik durumunun, kurulduğu andaki haliyle yahut sürekli olarak ancak öğrenci lehine uyarlanması şartıyla ilelebet muhafaza edilmesine sebebiyet verir. Böylesi bir kabul, örneğin fakülteye kaydolduğu zaman disiplin mevzuatında yer almayan bir disiplin cezasının -mevzuata eklense ve disiplin suçu bu değişiklikten sonra işlense dahi- mezun oluncaya kadar mevcut öğrencilere uygulanamaz demekle eşdeğerdir. Ayrıca daha nitelikli öğrenci yetiştirilmesi amacıyla getirilen bir değişikliğin “öğrenci aleyhine!” şeklinde yorumlanması da bir başka eleştirinin konusudur.

1. Geçiş Hükümüne Yer Verilmeksizin Yönetmelik Değişikliği Yapılmasının Sonuçları

17 Şubat 2006 tarih ve 26083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin (Çerçeve Yönetmelik) 16. maddesinin 3. fıkrasında,

“Yeni mevzuat metni ile getirilen düzenleme uygulanmaya başlayıncaya veya yürürlüğe girinceye kadar geçecek süre içinde yapılacak işlem ve düzenlemeler ya da uyulacak ilke ve kurallar ile daha önceki düzenlemelerden doğan hakların korunmasına ilişkin hususlar ve benzeri geçiş hükümleri geçici maddelerle düzenlenir. Geçici maddeler de ayrıca numaralandırılır. Kadro ihdas veya iptaline ilişkin düzenlemeler geçici maddelerle yapılmaz.” kuralına yer verilmiştir.

2 Ağustos 2023 tarihli S.Ü. Hukuk Fakültesi Yeni Yönetmeliğinin, “Çeşitli ve Son Hükümler” başlıklı Beşinci Bölümünde konu ile ilgili şu düzenlemeler bulunmaktadır:

Yönetmeliğin;

“Hüküm bulunmayan haller” başlıklı 23. maddesi “Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde; 13/1/2016 tarihli ve 29592 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Selçuk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri uygulanır.”;

“Yürürlükten kaldırılan yönetimlik” başlıklı 24. maddesi “12/5/2019 tarihli ve 30772 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.”;

“Yürürlük” başlıklı 25. maddesi ise “(1) Bu Yönetmelik 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başında yürürlüğe girer.” şeklindedir.

Görüldüğü üzere S.Ü. Hukuk Fakültesi’nin Yeni Yönetmeliğinde “geçiş hükmü” başlıklı “geçici madde” düzenlemesi bulunmamaktadır. Bu bakımdan S.Ü. Hukuk Fakültesi Yönetmeliği, Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 16. maddesinin 3. fıkrasına “uygun değildir”. İptal kararı veren Konya 3. İdare Mahkemesi tarafından her ne kadar “ilgili mevzuat” kısmında Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 16. maddesinin 3. fıkrasından söz edilmiş olsa da “hukuki değerlendirme ve gerekçe” kısmında söz konusu eksikliğin fakülte yönetmeliğine olan etkisi değerlendirilmemiştir.

Kapsamının “Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar, bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat tasarıları” olduğu belirtilen Çerçeve Yönetmeliğin bir maddesinin mahkeme kararında özellikle belirtmesinin bir amacı olmalıdır. Mahkemenin hüküm kısmında açıkça belirtmese de, ilgili mevzuat kısmında bu düzenlemeye yer verilmesi, dava konusu bireysel işleme dayanak olan yönetimlik ve yönergenin Çerçeve Yönetmeliğin 16. maddesinin 3. fıkrasına aykırı olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir. Çerçeve Yönetmeliğe aykırılık sebebiyle S.Ü. Hukuk Fakültesi Yeni Yönetmeliği’nin hukuka aykırı olduğu düşünülüyorsa kararın kazanılmış hak temelinde kurulmasının yanlışlığı hakkında yine bir veri tespit edilmektedir. S.Ü. Hukuk Fakültesi Yeni Yönetmeliği şayet hukuka aykırıysa bu düzenlemeye dayanılarak tesis edilen işlemin de hukuka aykırı olması gerekirdi ve kazanılmış hak ile konunun izahı mümkün olamazdı. Zira hukuka aykırı

olan durumlar kazanılmış hakka konu olamaz. Ancak bu durum şahsi bir çıkarımdan ibaret olduğundan ve hâkimlerin kararlarıyla konuştuğu bilindiğinden susmayı tercih ediyoruz. Aksi bir yorumda bulunmak da pekâlâ mümkündür. Şöyle ki ilgili mevzuat kısmında Çerçeve Yönetmelik hükmüne yer verilerek S.Ü. Hukuk Fakültesinin Yeni Yönetmeliği'nde geçiş/geçici maddelere yer verilmemesinin düzenlemeyi hukuka aykırı hâle gelmesini sağlayacak esaslı bir eksiklik olarak görülmediği şeklinde bir çıkarım da muteberdir.

Söz konusu eksikliğin, “aykırıdır” demek yerine “uygun değildir” şeklinde ifade edilmesinin bir sebebi vardır. Bu bilinçli tercihte bulunulmasının nedeni, S.Ü. Hukuk Fakültesi Yeni Yönetmeliği'nin Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 16. maddesinin 3. fıkrasına tam olarak uyumlu olmamasının söz konusu düzenlemeyi hukuka aykırı hâle getirmediyi, vurgulamaktır.

Hukuka uygun olmayan bir durum aynı zamanda hukuka aykırı değil midir? şeklinde bir soru akla gelebilir. Elbette böylesi bir soruyu “idari vesayet yetkisi de ancak kanunla kurulur” demek suretiyle cevaplamak kolay olanıdır. Şöyle ki;

Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik¹⁹ Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan bir yönetmeliktir. Bu yönetmeliğin aynı isimdeki bir benzeri de zamanında Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılmıştı²⁰. Cumhurbaşkanlığı, merkezi idarenin içinde hatta en üst hiyerarşisinde yer alan bir makamdır. Üniversiteler ise hizmet yönünden yerinden kuruluşlarından kamu kurumları arasındadır. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı ile üniversiteler arasında idari vesayet ilişkisi bulunmaktadır. Anayasa'nın 127. maddesinde yer alan hüküm²¹ gereğince Cumhurbaşkanlığı ve üniversiteler arasındaki ilişki kanunla düzenlenmelidir. Bu açıdan ilgili Yönetmelik hukuka aykırıdır. Hukuka aykırı olan bir yönetmelik hükümlerine aykırı olan (uygun olmayan) başka bir yönetmeliğin akıbetini bu pencereden tartışmak bu gerekçeyle çok sağlıklı değildir. Diğer

¹⁹ RG., 24.02.2022, S. 31760.

²⁰ 19.12.2005 tarih ve 2005/9986 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

²¹ “Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir”.

tarafıtan kamu tüzel kişiliği Anayasa'nın 130. maddesiyle²² verilen ve yine Anayasa'nın 124. maddesiyle²³ düzenleme yetkisini haiz üniversitelerin, anayasal yetkilerinin bir yönetmelikle sınırlandırılması da başka bir tartışmanın konusudur. Bu gerekçelerle ve S.Ü. Hukuk Fakültesi Yeni Yönetmeliği'ni Çerçeve Yönetmeliğinin 16/3 maddesi yönünden esas açısından değerlendirebilmek adına "uygun değildir" ifadesi tarafımızca tercih edilmiştir.

Düzenleyici işlemlerde değişiklik yapıldığında eski ve yeni dönem arasındaki "yumuşak geçişi" sağlamak ve değişikliğin muhataplarının hukuk güvenliğini sağlamak amacıyla birtakım düzenlemeler yapmak gerekir. Söz konusu geçiş şartlarının düzenlenmesi, intibak hukuku olarak adlandırılmakta ve genellikle düzenleyici işlemlerin ya da kanunların sonunda, yürürlük maddesinden önce "geçici madde" ihdas edilmek suretiyle sağlanmaktadır²⁴. Diğer bir ifadeyle, yeni getirilen düzenleme yürürlüğe girinceye kadar geçecek sürede yapılacak işlem ya da uyulacak ilke ve kurallar ile daha önceki düzenlemelerden doğan hakların korunmasına ilişkin hususlar gibi geçiş hükümleri, geçici maddelerle düzenlenmektedir²⁵. Söz konusu temel işlevi nedeniyle, geçici madde kavramı yerine "geçiş maddesi" ya da "intibak (uyum) maddesi" kavramlarının kullanılması önerilmektedir²⁶. Bununla birlikte geçici maddenin uygulamada amacına aykırı şekilde yanlış kullanıldığı ve bu nitelikte olmayan hükümlerin geçici maddeyle değil; "normal" maddelerle düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir²⁷.

²² "Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur".

²³ "Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler".

²⁴ İBA, Şeref-BAKIRCI, Fahri, "Türk Hukukunda "Geçici Kanun" ve "Geçici Madde" Kavramları Üzerine", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 17, Y. 9, 2021, s. 287.

²⁵ BAYRAM, Erdin, "Kanun Sistematğinde "Madde"", Yasama Dergisi, S. 8, 2008, s. 112.

²⁶ İBA-BAKIRCI, s. 288.

²⁷ İBA-BAKIRCI, s. 291 vd.

Bu açıklamaların ardından, S.Ü. Hukuk Fakültesi'nin Yeni Yönetmeliğinde "geçiş/uyum/geçici/intibak" şeklinde bir başlığa yer verilmesinin bir "eksiklik" olarak kabul etmekteyiz. Bununla birlikte Yeni Yönetmelikte ayrıca ve açıkça geçiş hükmüne yer verilmemiş olmasının, söz konusu yönetmeliği başlı başına hukuka aykırı hâle getiren bir sakatlık olarak nitelendirilmemesi gerektiğini de açıkça ifade etmekteyiz. Zira salt lafzî bir yorum yapıldığında örneğin hem "Yürürlükten kaldırılan yönetmelik" başlıklı 24. maddede, ilk yönetmeliğin yürürlükten kaldırıldığını belirteceksiniz hem de "Yürürlük" başlıklı 25. maddede yeni yönetmeliğin 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başında yürürlüğe gireceğini belirteceksiniz. Peki bu esnada kanun boşluğu mu doğacak! Yahut bu boşluk Selçuk Üniversitesi'nin Yönetmeliği ile mi doldurulacak! Nitekim "Hüküm bulunmayan haller" başlıklı 23. madde gereğince de Selçuk Üniversitesi Yönetmeliği'nin tatbik edileceği düzenlenmiştir. Bu sorulara elbette hayır! cevabını veriyoruz. Şöyle ki Yeni Yönetmelik derhal yürürlüğe girmemesi üzerine inşa edilmiştir. Ayrıca geçmişe uygulanacak bir şekilde hüküm de ihtiva etmemektedir. Zaten derhal yürürlüğe girmesi yahut geçmişe etki etmesi öngörülseydi "kazanılmış hakları korumak" ve "yumuşak geçiş" sağlamak amacıyla geçici maddeye ihtiyaç olurdu. Böylesi bir maddeye ihtiyaç duyulmaması, hâlihazırda yapılan ve yapılmakta olan tüm işlemlerin İlk Yönetmeliğe tabi olduğunun, sonraki yeni eğitim öğretim yılında yapılacak işlemlerinde Yeni Yönetmelik hükümlerinin cari olacağı düzenlemeden açıkça anlaşılmaktadır. Bu açıdan Yeni Yönetmelik yürürlüğe girdiğinde İlk Yönetmelik de eş zamanlı olarak yürürlükten kalkacaktır.

Hangi durumlarda geçici madde konulması gerektiğini bir kez daha hatırlatmak gerekir. Çerçeve Yönetmeliğin 16/3 maddesine göre şayet biri "*yeni mevzuat metni ile getirilen düzenleme uygulanmaya başlayıncaya veya yürürlüğe girinceye kadar geçecek süre içinde yapılacak işlem ve düzenlemeler ya da uyulacak ilke ve kurallar*" diğeri "*daha önceki düzenlemelerden doğan hakların korunmasına ilişkin hususlar ve benzeri*" hususlar söz konusuysa bu durumları geçiş hükümlerinde belirtilmek gerekir. Sayılan ilk duruma ilişkin belirleme esasında Yeni Yönetmeliğin "Hüküm bulunmayan haller" başlıklı 23. maddesi, "Yürürlükten kaldırılan yönetmelik" başlıklı 24. maddesi ve "Yürürlük" başlıklı 25. maddesinden birlikte yorumlanmasından açıkça anlaşılmaktadır. İkinci duruma ilişkin belirleme ise Yeni Yönetmelikte yer almamaktadır. Ancak kazanılmış hakların korunması

için bir mevzuat hükmüne ihtiyaç bulunmadığı da açıktır. Başka bir ifadeyle, kazanılmış hakların korunacağı açıkça belirtmese de kazanılmış hakların korunur çünkü bu hukuk devletin olmazsa olmazlarındandır.

Son olarak bir hususu açıklayarak bu tartışmayı kapatmak istiyoruz. İsim müsammeye etkilidir ancak isimlendirme bir normun içeriğini belirlemekte tek ölçü değildir. “Yürürlük” ibaresi yerine “geçiş hükmü” yazılması normun değerlendirilmesinde bir değişikliğe sebebiyet vermediği gibi adı geçiş hükmü olmayan maddeler intibak durumunu düzenlemekteyse geçiş hükmü olarak kabul edilmelidir. Başka bir ifadeyle, henüz yürürlüğe girmemiş olması sebebiyle hükümleri uygulanmayan bir yönetmeliğin (Yeni Yönetmelik) ve henüz yürürlükten kaldırılmadığı için uygulamaya devam edilen bir yönetmeliğin (İlk Yönetmelik) akıbetlerini açıkça bir geçiş hükmünde belirtmemenin hukuki bir sonucu yoktur. Zira “yürürlüğe girme” ve “yürürlükte kalkma” ifadelerinin hukuki karşılığı bellidir. Malumun ilanı güzeldir ancak ilan edilmemesi de olsa olsa bir “eksiklik”tir, yani “hukuka aykırılık” değildir.

2. Kazanılmış Hak Hiç De Mahkemenin Anladığı Gibi Bir Şey Değildir? Peki Nedir?

Öncelikle söz konusu değişiklikle birlikte -mahkeme kararında belirtilenin tam aksine- kazanılmış hakların korunduğunu açıkça ifade etmek gerekir. Kazanılmış haklar korunmuştur, çünkü İlk Yönetmeliğe göre başarı ile tamamlanan derslerin Yeni Yönetmelik gereği davacı öğrenciden yeniden alınması gerektiği yönünde idarenin bir iradesi yoktur, olamaz da. Başka bir ifadeyle davacı öğrenci, dava tarihinde 3. sınıf öğrencisidir ve İlk Yönetmeliğe göre 1. ve 2. sınıftan başarılı olarak geçtiği dersleri, kazanılmış hak olması dolayısıyla idare tarafından zaten korunmuştur. Yeni Yönetmelik yürürlüğe girdiğinde henüz alınmamış ve doğal olarak da başarı ile geçilmemiş olan 3. ve 4. sınıf dersleri ise kazanılmış hakkın konusu oluşturmaz, oluşturmaz.

Kaldı ki hukuka uygun olarak yürürlüğe girmiş olan bir yönetmelik zamanında, başarı ile tamamlanan derslerin kazanılmış hak olarak korunacağı konusunun yönetmelikte ayrı bir madde koymak suretiyle güvence altına alınmasına, davalı idare ihtiyaç bile duymamıştır. Nitekim kazanılmış hakların korunması için bir mevzuat maddesine ihtiyaç yoktur. Aksine kazanılmış hakların ihmalini ve ihlalini öngören her düzenleme hukuka aykırıdır. Bu açıdan, hukuk devletin egemen olduğu bir idareden, kazanılmış hakları koruyacağına dair kendisinden sadır olan

bir düzenlemeye hüküm koyarak bir nevi söz vermesini beklemek, en basit tabirle hatadır.

Davanın konusu, henüz dersler başlamadan önce 2 Ağustos 2023 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başında yürürlüğe gireceği öngörülen ve bu sebeple de eğitim öğretim döneminin başında (Eylülde) yürürlüğe giren Yeni Yönetmeliğin, 3. sınıf derslerine uygulanmasına yönelik bireysel nitelikteki işlemlerin iptaline ilişkindir. Bu açıdan söz konusu dava yönetmeliğin iptaline ilişkin değildir. Başka bir ifadeyle davacı öğrenci, yeni yönetmeliğin Resmi Gazete’de yayımlanmasının ardından dava açma hakkını kullanmamıştır. Yine davacı öğrenci İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 7/4 maddesinde yer alan *“İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler”* hükmü doğrultusunda uygulama işlemiyle birlikte Yönetmeliğin de iptalini isteyebilecekken bu hakkını da kullanmamıştır. Davacı öğrenci 24.06.2024 tarihli dava dilekçesinde, Yönetmelik hükümlerinin kendisine uygulanması sonucu ortaya çıkan bireysel işlemlerin iptali talep etmiştir.

Dava konusu edilen tasarrufun ne olduğunu ortaya koyduktan sonra kazanılmış hakkın ne olduğunu açıklamak gerekir. Kazanılmış hak nedir sorusuna yanıt aramak, ne değildir sorusuna cevap vermekten daha zordur. Zira kavramın neyi kapsadığını açıklamak bu makalenin temel amaçlarından biri değildir. Ancak yine de kazanılmış hak nedir sorusuna doktrin ve içtihat temelinde yerleşmiş ve kabul görmüş tanımları paylaşarak bir cevap vermek gerekir.

Doktrinde kazanılmış hak, *“doğumu anında hukuka uygun olarak tamamlanmış ve böylece kişiye özgü, lehte sonuçlar doğurmuş, daha sonra mevzuat değişikliği ya da işlemin geri alınması gibi nedenlere rağmen, hukuk düzenince korunması gereken haktır”*²⁸ şeklinde tanımlanmaktadır. Bu açıdan idare hukukunda kişilerin hukuki statülerinden doğan ve kendileri bakımından kesinleşen, diğer bir ifadeyle *“kesin alacak niteliğine dönüşen”* durumlar kazanılmış hak olarak adlandırılmaktadır²⁹.

²⁸ OĞURLU, Yücel, İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu, Ankara 2003, s. 28.

²⁹ AKYILMAZ, Bahtiyar-SEZGİNER, Murat-KAYA, Cemil, Türk İdare Hukuku, 18. Baskı, Ankara 2024, s. 458; *“Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için, bu hakkın bütün bireysel sonuçlarıyla elde edilmiş olması gerekir”*, YAŞAR, Hasan Nuri, İdare Hukuku - Genel Esaslar-, İstanbul 2014, s. 306.

Anayasa Mahkemesi kararlarında kazanılmış hak kısaca, hukuka uygun şekilde doğmuş ve tüm sonuçlarıyla birlikte fiilen elde edilmiş haklar olarak tanımlanmaktadır³⁰.

Danıştay'ın idare ile bireyler arasında statü ilişkisine dayanan öğrencilik durumuna ve öğrenci yönetmeliklerinde yapılan değişiklikten kaynaklanan kazanılmış hak iddialarına ilişkin şu içtihadının olduğu gibi aktarılmasında fayda vardır:

“Genel ve soyut nitelikteki düzenleyici işlemler (kural tasarruflar) yine genel düzenleyici işlemlerle değiştirilebilir veya kaldırılabilir. Objektif hukuk dünyasında meydana gelecek bu değişikliğin, daha önceki kural tasarrufların doğurmuş olduğu objektif ve genel hukuki durumlara da tesir edeceği ve mevcut durumlara da uygulanacağı açıktır. Soyut ve genel hukuki durumların (hukuki statülerin) en önemli özelliği bunların daima değişebilmesi ve bu değişikliğin de her-kese karşı geçerli olmasıdır. Objektif hukuk dünyasında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan bu düzenlemelerin eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü devam eden bireyleri de kapsayacağı açıktır”³¹.

Kazanılmış haktan söz edebilmek için doktrin ve içtihatlarda ortaya konulmuş birtakım temel şartların sağlanması gerekir. Söz konusu temel şartlar; “hukuka uygunluk”, “tamamlanmış olma” ve “birel işlem marifetiyle somutlaşma”dır³².

³⁰ “Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın ya da borcun yeni yasadın önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekir.”, AYM, 03.07.1986, E. 1986/3, K. 1986/15, RG., 10.12.1986, S. 19307; “Kazanılmış hak; kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş, kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır.”, AYM, 28.12.2017, E. 2017/160, K. 2017/178, RG., 31.01.2018, S. 30318; AYM, 04.05.2017, E. 2015/41, K. 2017/98, RG., 03.08.2017, S. 30143; AYM, 18.01.2024, E. 2023/61, K. 2024/10, RG., 26.03.2024, S. 32501.

³¹ D8D, 09.04.2003, E. 2002/2755, K. 2003/1661; D8D, 23.11.2005, E. 2004/4962, K. 2005/4781; D8D, 17.06.1997, E. 1996/3847, K. 1997/2153, (<https://www.hukuk-turk.com>, ET. 08.07.2025); “Kazanılmış hak doktrinde, yürürlükteki hukuka uygun olarak doğan ve böylece kişiye özgü lehte sonuçlar doğurmuş, daha sonra mevzuat değişikliği ya da işlemin geri alınması gibi durumların varlığına rağmen hukuk düzenince korunması gereken bir hak olarak tanımlanmakta olup, uyumsuzluk konusu olayda davacı dava konusu Yönetmelik değişikliği yürürlüğe girdiğinde henüz doktora programının ders aşamasında olması nedeniyle, Yönetmelik değişikliği öncesinde bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş bir hakkı bulunmamaktadır”, D8D, 09.03.2022, E. 2021/6784, K. 2022/1510, (<https://www.hukuk-turk.com>, ET. 08.07.2025).

³² OĞURLU, s. 91.

Buna göre kazanılmış haklar öncelikle ancak “hukuka uygun” durumlar neticesinde doğabilir³³. Diğer bir ifadeyle hakkın doğduğu anda yürürlükte olan mevzuat hükümleri, hakkın doğumuna hukuka uygun bir biçimde imkân vermelidir. Buradaki hukuka uygun olma durumunu meydana getiren araç kanun, düzenleyici idari işlem ya da herhangi bir hukuk normudur³⁴.

Kazanılmış hakka ilişkin bir diğer şart, “tamamlanmış olma”dır. Tamamlanmış olma, hakkın tüm sonuçlarıyla fiilen elde edilmesi; gerçek anlamda “kazanılmasıdır”³⁵. Bu açıdan bir hakkın hukuk düzeni tarafından korunmaya değer bir aşamaya gelerek kesinleşmesi, tamamlanmış olması anlamına gelir³⁶. Mefhumu muhalifinden hareketle devam etmesi sebebiyle henüz korunmaya değer bir aşamaya gelmeyen durumlar için kazanılmış haktan bahsedilemez³⁷.

Kazanılmış hakkın temel son şartı ise, “birel işlem marifetiyle somutlaşma”dır. Özel hukuk kaynaklı bir kavram olan kazanılmış hak, bir statü hukuku olan idare hukuku alanında, statü hukukunun izin verdiği sınırdan ve genel normun kişisel bir duruma dönüştüğü ölçüde kabul edilir³⁸. Bu nedenle kazanılmış hak kavramı idare hukukunda esasen “kazanılmış statü” şeklinde ortaya çıkar³⁹. Dolayısıyla genel normun uygulanarak somutlaşması sonucu ortaya çıkan statünün kendisi kişi açısından

³³ AKGÜNER, Tayfun, İdare Hukuku, 9. Baskı, İstanbul 2021, s. 1100; AKYILMAZ-SEZGİNER-KAYA, s. 42; ULUSOY, Ali, Türk İdare Hukuku, 6. Baskı, Ankara 2023, s. 468; ÇAĞLAYAN, Ramazan, İdare Hukuku Dersleri, 12. Baskı, Ankara 2024, s. 350; GİŞİ, Selçuk, Haklı Beklentilerin Korunması İlkesi, İstanbul 2017, s. 177.

³⁴ BOZ, Selman Sacit, İdare Hukukunda Haklı Beklentinin Korunması, Ankara 2017, s. 69; OĞURLU, s. 100-101.

³⁵ OĞURLU, s. 91; GİŞİ, s. 180.

³⁶ YILDIRIM, Turan, “İdari İşlemler”, İdare Hukuku (edt. Nur Kaman), 9. Baskı, İstanbul 2024, s. 230; ULUSOY, s. 468.

³⁷ OĞURLU, s. 91; GİŞİ, s. 180.

³⁸ “Kazanılmış hak, özel hukuk ve kamu hukuku alanlarında genel olarak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel yasa kurallarının bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunmasıdır. Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın, yeni kanundan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel niteliğe dönüşmüş haktır”, AYM, 25.07.2019, E. 2017/18, K. 2019/66, RG., 01.11.2019, S. 30935; Benzer görüş için bkz. AKILLIOĞLU, Tekin, “Yasaların Zaman Bakımından Uygulanmasına İlişkin Bazı Sorunlar”, Amme İdaresi Dergisi, C. 17, S. 3, 1984, s. 42.

³⁹ AKYILMAZ-SEZGİNER-KAYA, s. 44; ÇAĞLAYAN, s. 350; GİŞİ, s. 176.

“kazanılmış hak” olabilirken; statünün içeriğini düzenleyen genel ve soyut kurallar söz konusu statüde bulunanlar açısından “kazanılmış hak” teşkil etmez⁴⁰. Statünün içeriğine ilişkin durumların kazanılmış hak olarak kabul edilebilmesi, içeriği düzenleyen genel, soyut ve kişilik dışı kuralların, kişilere birel (subjektif) işlemler marifetiyle uygulanarak kişisel hukuki durumlara dönüşmüş olmasına bağlıdır⁴¹. Bu durum kazanılmış haklar açısından “birel işlem varlığı ve somutlaşma” olarak betimlenmekte ve bu nedenle düzenleyici işlemlerin kural olarak tek başına kazanılmış hak doğurmayacağı kabul edilmektedir⁴².

Konya 3. İdare Mahkemesi'nin “İdare hukukunun genel ilkeleri ve yerleşik içtihatlar gereği; üniversiteye kayıt yaptıran öğrencilerin, kayıt yaptırdığı tarih itibarıyla yürürlükte bulunan yönetmelik hükümlerinin öngördüğü statüyü kabul ederek öğrenime başladığından, tabi olduğu yönetmeliğin ders alma ve geçme koşulları yönünden avantaj sağlayan düzenlemelerin kendileri açısından kazanılmış hak kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmelidir” şeklindeki gerekçesi fahiş hatalıdır. Tam aksine idare hukukunun genel ilkeleri ve içtihatları düzenleyici işlemlerin kazanılmış hak yaratmayacağı

⁴⁰ AKYILMAZ-SEZGİNER-KAYA, s. 42.

⁴¹ YILDIRIM, s. 230; AKYILMAZ-SEZGİNER-KAYA, s. 42; YAŞAR, s. 306; “Kazanılmış hak, özel hukuk ve kamu hukuku alanlarında genel olarak, bir hak sağlamaya elverişli objektif yasa kurallarının bireylere uygulanması ile onlar için doğan şahsi hakkın korunması anlamında kabul edilmektedir. Buna göre kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan (maaş gibi), tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar bu nitelikte değildir. ‘Statü hukuku’ esasına dayalı nesnel ve düzenleyici kuralların egemen olduğu idare hukuku alanında statü hukukunun olanak verdiği oranlarda ve koşullarda, genel durumun kişisel duruma dönüşmesinden sonra kazanılmış haklar ortaya çıkabilmektedir. Objektif ve genel hukuksal durumun, şart işlemle özel hukuksal duruma dönüşmesi kazanılmış hak yönünden yeterli değildir. Kural işlemler her zaman değiştirilebilir ya da yargı organları tarafından Anayasa’ya veya yasaya aykırı görülerek iptal edilebilir. Kural işlemin değişmesi ya da ortadan kaldırılması, ona bağlı kişi ile ilgili şart işlemi de etkiler. Bu durumda ilerisi için kazanılmış haktan söz edilemez. Ancak kişi, yeni kural tasarrufa göre oluşan statüde yerini alır...Dava konusu olayda: eski yönetmelik hükümleri uyarınca doktora programına kayıt yaptırmış ve henüz doktora yeterlik sınavını vermemiş öğrencilerin devam eden öğrencilik statüsü nedeniyle bu statüde meydana gelen değişikliğe, yani getirilen yabancı dil sınav şartına (KPYDS) tabi olacakları açıktır. Yeni düzenleme ile KPYDS’da başarılı olunması halinde doktora yeterlilik sınavına girilebileceği koşulu getirilmiş olduğundan eski yönetmelik uyarınca kayıt yaptıran ve öğrenciliği devam eden doktora yeterlilik sınavını vermemiş öğrencilerin kazanılmış haklarından da söz edilemez”, AYM, 04.02.2010, E. 2007/83, K. 2010/28, RG., 30.10.2010, S. 27744.

⁴² OĞURLU, s. 91; ÇAĞLAYAN, s. 351-352.

açıkça ortaya koymaktadır. Bu açıdan Danıştay'ın şu içtihadı tek başına Konya 3. İdare Mahkemesi'nin karar gerekçesinin hatalı olduğunu göstermek açısından yeterli olacaktır: *“Düzenleyici işlemlerin belli bir zaman aralığında yürürlükte bulunmuş olmaları, kişilere bu işlemdeki unsurların devam etmesini talep etme hakkı vermez ve bu bakımdan henüz kişisel alanda etki ve sonuç doğurmamış düzenleyici işlemler kişiler üzerinde doğrudan hak doğurmazlar. Bu sebeple kural olarak düzenleyici işlemler ilgililer için kazanılmış hak yaratmazlar”*⁴³.

Bu kapsamda kazanılmış hak oluşturan ve oluşturmayan durumlara ilişkin lisans öğrencilerine yönelik idare hukuku temel ders kitaplarında verilen örneklerle de değinmek gerekir.

Üniversite öğrenim süresinin uzatılması durumunda mevcut öğrencilerin kazanılmış hakkından bahsedilemezken; mezun olan öğrenciler için kazanılmış hak doğacağı için tekrar çağırılıp öğrenime devam etmeleri talep edilemez⁴⁴. Yine fakülte idaresinin her zaman fakülte ders programında değişiklik yapabileceği; bu kapsamda 2. sınıfı başarılı şekilde tamamlayarak 3. sınıfa geçen bir öğrenci için kaydolduğu andaki fakülte ders programının kazanılmış hak olmadığı; diğer taraftan 1. sınıfta başarılı olduğu bir dersin 3. sınıfa alınması durumunda bu dersin öğrenci açısından kazanılmış hak olduğu verilen bir başka örnektir⁴⁵. Bu konuda verilen diğer bir örnekte ise yönetmeliğe uygun bir şekilde sınava giren ve başarılı bir not olan öğrenci için o notun; hukuka uygun şekilde kayıt yaptırıp tüm derslerden başarılı olduktan sonra mezun olan öğrenci için diplomanın kazanılmış hak teşkil edeceği; ancak öğrencinin ikinci sınıftayken disiplin yönetmeliğinin değişmesi halinde kazanılmış hak kapsamında eski yönetmeliğin uygulanmasını talep edemeyeceği belirtilmektedir⁴⁶.

Yine bir idare hukuku temel ders kitabında konuya dair verilen çarpıcı bir örneğe, önemine binaen doğrudan yer vermek gerekir:

“Üniversite idaresi yönetmelik değişikliği yaparak sınavlarda geçme notunu 50'den 60'a çıkarabilir ve bu düzenleme sadece yeni kayıt yaptıracak öğren-

⁴³ D13D, 25.06.2019, E. 2013/430, K. 2019/2226; D13D, 25.06.2019, E. 2013/428, K. 2019/2225, (Lexpera, ET. 08.07.2025).

⁴⁴ YILDIRIM, s. 230.

⁴⁵ AKYILMAZ-SEZGİNER-KAYA, s. 43.

⁴⁶ ÇAĞLAYAN, s. 350, 352.

cilere değil, dersi alan ama henüz sınavı vererek o dersten geçmemiş mevcut öğrencilere de uygulanabilir. Burada, bir geçmişe etkililik hâli yoktur. Çünkü dersi daha önceden sınava girerek vermemiş öğrenciler için devam eden bir durum vardır. Şüphesiz, o dersi daha önce almış ve 50 ile geçmiş öğrencilere de bu yönetmeliğin uygulanması (onların tekrar sınava çağırılması) geriye yürümezlik ilkesinin bir ihlâli olurdu. Çünkü bu öğrenciler henüz mezun olmamış olsalar bile o ders bakımından kesinleşmiş bir durumları, bir kazanılmış hakları vardır”⁴⁷.

Bu açıklamaların ardından dava konusu olayın temelini kazanılmış hakka dayandırmanın hatalı⁴⁸ olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekir. Zaten kararı eleştirmemizin temel sebebi de budur.

Söz konusu davanın kazanılmış hak perspektifiyle değil haklı beklenti temelinde çözüme kavuşturulması gerekirdi. Haklı beklenti konusunda gereken açıklamaların ilgili konu başlığı altına incelendiğini belirterek kazanılmış hak bahsini burada sonlandırıyoruz.

C. Tamam Anladık Kazanılmış Hak Değil, Ancak İdare Astığım Astık Kestiğim Kestik Midir? Yargı Müdahalesi Şart!

Kamu gücü gibi üstün ve ayrıcalıklı yetkilerle donatılmış bir idare, bireyler karşısında elbette daha güçlü bir konumdadır. Nitekim idare tek taraflı bir irade beyanında bulunarak hukuk âleminde bir değişiklik ortaya çıkarabilme ehliyetine sahiptir. İdare bir tasarrufta bulunmadan önce işlemin muhatabının yahut başka bir makamın düşüncesini de kural olarak almak zorunda değildir. Hatta kanunda uygun görüş şeklinde bir belirleme olmadığı müddetçe aldığı görüşün aksine karar verebilir. Ancak böylesi bir kudret sınırsız da değildir. İdarenin kamu gücünü kullanma iktidarı ve takdir yetkisi belli şartlar altında denetime tabidir.

İdarenin iradesi hukuka uygun olmalıdır. Kendisine kanunla verilen görevleri yerine getirmekle mükellef olan idarenin, iradesini hukuka aykırı bir şekilde kullanması mümkün değildir. Bu açıdan kamu gücü karşısında bireyleri idare karşısında koruyabilecek en etkili yol yargısal

⁴⁷ GÖZLER, Kemal-KAPLAN, Gürsel, İdare Hukuku Dersleri, 26. Baskı, Bursa 2024, s. 357.

⁴⁸ “Hukuk bilimi de kazanılmış hakkın ne olduğu değil ne zaman bu niteliği aldığı sorununa çözüm getirmekle görevlidir...kazanılmış hak kendine özgü zorluk arzeden bir kavram değildir. Eğer çeşitli yazarlar bu kavramın tanım güçlüğünden söz ediyorlarsa, bunun nedeni kazanılmış hak olduğundan fazla anlam yüklemek istemeleridir. Kazanılmış hak diyerek her şey bu arada en uygun olmayanı da bu kapsam içine alınmak istenmiştir”, AKILLIOĞLU, s. 43.

denetimdir. Anayasa'nın 125. maddesinde yer alan *"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır."* hükmü bunun en somut örneğidir. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde *"İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan ... davalar"* şeklinde tanımlanan iptal davası aracılığıyla idarenin işleminin hukuk âleminden tüm etkileriyle birlikte silinebilmesi mümkündür. Nitekim idari yargıda iptal kararları geçmişe etkilidir. Bu açıdan kamu gücü kullanılarak tesis edilen bir işlemin idari yargı yerince hukuka aykırı olduğuna karar verilmesi durumunda, idari işlem tesis edildiği ilk ana kadar tüm etkileriyle birlikte ortadan kalkar.

İptal davasının kendine özgü kuralları gereğince, idari dava dilekçesinin, iptali istenen işlemin, dava konusunun, sonuç ve istemin ve daha birçok hususun belli özellikleri taşıması gerekir. Davacıda ve davada aranan birtakım hususlar gibi yargı organları için çizilmiş sınırlar da vardır⁴⁹. Örneğin yerindelik denetimi yasağı, idari işlem ve eylem niteliğinde yargı kararı verilemeyeceği, takdir yetkisini kaldırarak bir yargı kararı verilemeyeceği gibi yargı yerine getirilmiş anayasal bazı sınırlar, kuvvetler arasındaki ayrımın hukuki bir sonucudur. Bu yönüyle idare kamu gücünün arkasına sığınarak *"astığım astık kestiğim kestik"* diyorsa! elbette bireylerin hak arama hürriyetlerini kullanarak yargı mercilerinden hukuki bir himaye istemeleri mümkündür.

Bu açıdan yeri gelmişken burada bir hususu da açıklamakta fayda vardır. Amacımız, Konya 3. İdare Mahkemesi tarafından verilen ve Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi tarafından onanan kararı eleştirirken, mahkemenin ifade etmediği ve de kastetmediği bazı durumlar üzerinden haksızlık yapmak yahut kendimize bir pay çıkarmak değildir. Nitekim söz konusu mahkemelerin, bireysel işleme dava açılmasına rağmen düzenleyici işlemi iptal ettiğini ya da kararın hüküm kısmında Yönetmeliğin uygulanmasının hukuka aykırı olduğunu veya kararın sadece davacı yönünden değil tüm hukuk fakültesi öğrencilerini kapsar bir biçimde uygulanması gerektiğini ifade ya da ima ettiklerini de ileri sürmüyoruz. Konya 3. İdare Mahkemesi dava konusu taleple sınırlı

⁴⁹ Anayasa, m. 125/4: *"Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemez"*.

olarak bir karar vermiştir ve Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi de “İstinaf başvurusuna konu karar usul ve hukuka uygun olduğundan, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 45 inci maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır...Açıklanan nedenlerle; İstinaf isteminde bulunulan mahkeme kararında hukuka aykırılık bulunmadığından, istinaf isteminin reddine” şeklindeki gerekçeyle kararı onamıştır⁵⁰. Ancak -bizce hem gerekçe hem de esas yönünden hukuka aykırı olan- kararın, sıradan ve sadece bir karar olarak kalmadığını belirterek eleştiri yöneltiyoruz.

Bu aşamada, davacı öğrenci açısından mahkemenin iptal kararının gereği yapılarak önceki yönetmelik hükümleri dikkate alınmak suretiyle gerekli olan işlemlerin fakülte idaresince yerine getirildiği belirtmek gerekir. Bu açıdan fakültenin ve üniversitenin yetkili birimlerinde kararın uygulanmamasına yönelik bir direncin söz konusu olmadığı açıktır. Bu açıdan idarenin “astığım astık kestiğim kestik” bir tavır içinde bulunmadığını da ortaya koymak gerekir⁵¹.

Mahkemelerin vermiş olduğu hatalı karar, Üniversitenin (dolayısıyla fakültenin) Anayasa’nın 124. maddesinden aldığı yetkiye dayanarak⁵² yaptığı bir düzenlemenin uygulamasını ertelemek anlamına gelmektedir. Keza her ne kadar ilgili Yönetmelik ve Yönerge’ye karşı ilanından itibaren olan doğrudan dava açma süresi geçmiş olsa da, uygulama işlemiyle birlikte İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 7/4 maddesinde yer alan hüküm gereği yeni bir dava süreci başlatılması mümkündür. Resmi bir veriye dayanmamakla birlikte yüzlerce öğrenci tarafından fakülte idaresine dilekçe verildiği ve gereğinin yapılmaması durumunda dava açılacağı “meşru tehdidi” yönetildiği bilinen bir durumdur.

⁵⁰ Konya 3. İM, 31.12.2024, E. 2024/1081, K. 2024/1912, (UYAP, ET. 07.07.2025).

⁵¹ Elbette böylesi bir durumu ifade etmedeki kastın, yazarın kendisini “aka çıkarma çabası” olduğu düşünülebilir. Ancak yazarın öğretim üyesi olduğu dönemden makalenin kaleme alındığı ana kadar “fakülte yönetim kurulu”nda hiç bulunmamış olması böylesi bir gayret içinde olmadığının en somut göstergesidir. Diğer taraftan “öğrenci dostu hoca” olmak dururken neden aksi bir kanaat oluşturmak istensin ki! Yazarın âcizane bir idare hukukçusu olarak ilminin borcunu ödemekten öte bir amaç gütmeyişini de bu vesileyle belirtmek gerekir.

⁵² “Kamu idareleri, kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda yönetmelikler çıkarma yetkisine sahip oldukları gibi bunları günün koşullarına, mevzuata ve kamu hizmetinin özelliklerine göre yeniden düzenleme ve değiştirme yetkisine de sahiptirler”, D8D, 09.04.2003, E. 2002/2755, K. 2003/1661; Benzer karar için bkz. D8D, 15.02.2023, E. 2020/208, K. 2023/577, (Lexpera, ET. 08.07.2025).

İdare, Anayasa'nın 125. maddesinde yer alan *"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır."* hükmü gereği bu tehditle her zaman zaten karşı karşıyadır. Hak arama hürriyeti kapsamında Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan hüküm⁵³ gereğince öğrencilerin bu durumu bir koz olarak kullanması da hukukidir⁵⁴. Ayrıca idarenin her türlü eylem ve işleminin yargı mercileri önüne taşınabilmesi idareyi hukuka uygun davranmaya sevk etmesi sebebiyle de faydalıdır. Ancak ya idarenin aldığı karar hukuki, mahkemenin verdiği karar değilse! İşte tam da bu durum eleştirel bir makale yazılmanın temelini oluşturuyor.

Mahkeme öyle bir karar vermiştir ki âdete anayasa ile konulmuş tüm yasakları (yerindelik denetimi yasağı, idari işlem ve eylem niteliğinde yargı kararı verilemeyeceği, takdir yetkisini kaldırarak bir yargı kararı verilemeyeceği) dolanmak suretiyle davayı kendi usulünce karara bağlamıştır. Keza mahkemenin iradesi, eski-yeni ne kadar düzenleme varsa -sistemin nasıl ve neden değiştirdiği, bir durumu zorlaştırırken diğer bir durumun da kolaylaştırıldığı, kamu yararının nasıl tecelli edeceği gibi durumları göz ardı ederek- öğrencinin lehinde olan tüm hükümlerin birleştirilerek uygulanmasıdır. Mahkeme, iradesinin yukarıda sayılan yasakları ihlal edip etmediğiyle ilgilenmemiştir. Bu yasakların nasıl çiğnenmediği konusu makale kapsamını aşar nitelikte olduğundan tek tek açıklanmayacaktır. Zaten hukuka aykırı olarak verilen kararın hukuki olmayan sonucu ise şudur: Bireysel bir işlemin iptal edilmesi, dayanağı olan, hukuka uygun olarak yürürlüğe giren ve hâlihazırda yürürlükte bulunan bir yönetmeliğin yürürlükte kalmasına imkân tanımamaktadır. Şayet söz konusu dava ilgili Yönetmeliğin ve Yönergenin iptali olsaydı mahkeme

⁵³ *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir".*

⁵⁴ Nitekim öğrenci gözüyle "emsal karar" veya "içtihat" şeklinde bir karar ortaya çıkmıştır. Elbette sui misal emsal olmadığı gibi söz konusu karar da emsal karar niteliğinde değildir. Zaten hukukun "emsal karar" adında diğerlerinden üstün niteliği sahip bir karar da yoktur. Elbette İçtihadı Birleştirme Kararları, üst derece yargı mercinin alt derece mahkeme kararlarına üstünlüğü, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının bağlayıcı gibi durumlar bundan istisnadır. Ayrıca verilen karar içtihat niteliğinde de değildir. Nitekim içtihat kelimesi "CiHaD" kökünden türemez ve cihat kelimesi dini anlamı bir kenara bırakılırsa mücadele etmek, çaba göstermek anlamındadır. Mahkemenin özel bir çaba göstererek benzer uyuşmazlıklarda da uygulanan esaslar getiren bir kararından bahsetmek mümkün olmadığından, aksine kararın veciz bir kavram olan "kazanılmış hak" hi-mayesinde kolay olanı tercih edilerek verildiği dikkate alındığında bu kararın bir içtihat olarak kabul edilmesi de bizce mümkün değildir.

kararını yerine getirmek çok daha kolay olurdu. Ancak ilgili Yönetmelik de Yönerge de hâlen yürürlüktedir ve hukukilik karinesi gereği hukuka uygundur. Hukuka uygun bir düzenleyici işleme dayanılarak özellikle geçmiş dönemlerde tesis edilen işlemlerin akıbetinin ne olacağı, mezun olan, okulu uzatan, dersi alttan aldığı için aynı dersin ikinci kez sınavlarına giren kişilerin durumlarının ve birçok muhtemel sorunun nasıl çözüme kavuşturulacağı ise şimdilik beklemededir. Kazanılmış hak olmadığı yerleşmiş yargı içtihatlarıyla ve doktrin görüşleriyle ortada olan bir uyuşmazlıkta, böylesi bir karar vermek açılacak her davada da benzer kararın verileceğini işaret etmektedir.

Elbette mahkemenin hatalı kararından dönmesi mümkündür. Nitekim 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 40/4 maddesi⁵⁵ gereğince İçtihadı Birleştirme Kararı dışındaki hiçbir idari yargı kararı bağlayıcı değildir. Bu açıdan Konya İdare Mahkemelerinde konu ile ilgili açılacak iptal davalarında sayfalar dolusu Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay yerleşik içtihadı da sunulsa, mahkemenin bu kararlarla hukuken bağlı olmadığı açıktır. Diğer taraftan hukuka aykırı karara imza atan mahkemenin kendi kararıyla da bağlı olmadığını belirtmek gerekir. Hayatın olağan akışında yeni karara bağlanmış bir uyuşmazlık açısından vicdani kanaatin aynı yönde tecelli edeceği öngörülür, ancak yine de karardan dönülmesi de mümkündür⁵⁶. Ancak bunu, deneme yanılma yöntemiyle sınamaya kalkmak, üstünden kalkılması çok zor olan bir yüke talip olmayı gerektirir. Basitçe bir hesap yapıldığında 2023-2024 yılında fakültenin tüm sınıfları dikkate alındığında, söz konusu değişiklik hükümleri yaklaşık 3.000 öğrenciye uygulanmıştır. Bu öğrencilerden yarısının düzenlemeden olumsuz etkilenmediği varsayımında bile 1.500 öğrencinin dava açması ihtimal dâhilindedir. Sadece vekâlet ücreti (duruşmasız ve diğer masraflar hariç 18.000 TL) dikkate alındığında, idarenin üstlenmeyi göze alacağı mâli külfetin 27.000.000 TL olacağı ve bu rakamın fahiş değeri ortadadır. Ayrıca her uygulama işlemine karşı ayrı ayrı dava açılmasının mümkün

⁵⁵ “Bu kararlara, Danıştay daire ve kurulları ile idari mahkemeler ve idare uymak zorundadır”.

⁵⁶ Bu değerlendirmenin mahkemenin kanaatini etkilemek için yapıldığını izah etmeye gerek yoktur ancak yine de bir dipnot düşmekte fayda vardır. Makalenin yayımı tarihi itibarıyla dava süreçleri yaşansa dâhi kararların çoktan kesinleşmiş olacağını söylemek mümkündür. Konya 3. İdare Mahkemesi'nin makalede incelenen somut kararında uyuşmazlığı 6 ay içinde karara bağladığı ve Bölge İdare Mahkemesi'nin onama kararını da yine 6 ay içinde verdiği görülmektedir. Ancak sadece davacının değiştiği davalarda (davanın konusunun, davalı idarenin, delillerin aynı kaldığı) uyuşmazlıklarda çok hızlı bir şekilde karar verildiği de malumdur.

olması ve iptal davası üzerine açılacak çeşitli tam yargı davası ihtimallerinin hesaba katılmadan böylesi bir rakamın bulunduğu da açıktır.

Nihai olarak hukuka uygunluk karinesinden yararlanan ve hâlen yürürlükte bulunan bir düzenleyici işlemin salt uygulama işleminin hem de hukuka aykırı bir biçimde iptal edilmesi sebebiyle idarenin icbar edildiği bu durum, hukuken izah edilemez. İdare, hukuka uygun olan ve nitelikli hukukçu yetiştirilme gayretiyle yaptığı bir düzenlemeyi, hukuka aykırı verilen bir karar sonucunda uygulamasını erteleme ya da bundan imtina etme eşiğindedir. Bundan daha da ötesi “insanlık hâli” olarak dersten daha rahat geçme kaygısıyla hareket eden öğrencilerin, idarenin iradesi anlamak yerine kendilerine, hukuka aykırı bir biçimde bir uygulama yapılıyor ve bunu kabul etmiyoruz bu sebeple yargı müdahalesi şart! savını imar etmek ise olanaksızdır.

Ç. Bizim Beklentilerimizin Hukukta Hiç Mi Karşılığı Yok! Elbette Var: Şartların Oluşması Kaydıyla Haklı Beklenti

Kamu tüzel kişiliği olsun olmasın idare makamlar⁵⁷, normlar hiyerarşisine aykırı olmayacak şekilde, düzenleme yapma yetkisini haizdir. Bu yönüyle eğitim kamu hizmetinin hangi koşullar altında ve nasıl yürütüleceğini tayin ve tespit görevi esasen bir yerindelik meselesidir. Bununla birlikte gelişen durumlara uyum sağlamak, yaşanan sorunları gidermek ve aksayan yönleri iyileştirmek amacıyla öğrenci yönetmeliklerinde gerekli değişiklikleri yapma hususunda ilgili idarelerin takdir yetkisi bulunduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır. Ancak, ilgili düzenleme değişiklikleri yapılırken, Anayasa’da yer alan hukuk devleti ilkesi uyarınca, geçmişe yürümeme, kazanılmış haklara saygı, haklı beklentilerin korunması gibi birtakım durumların gözetilmesi gerekir.

Konya 3. İdare Mahkemesi’nin de ifade ettiği üzere⁵⁸, “*idarenin faaliyetlerinin belli ölçüde tayin edilebilir ve önceden öngörülebilir olması, idarenin sürekli uygulamaları ile hukuki istikrarı tesis etmesi gereği*”ni belirten “*idari faaliyetlerin belirliliği (düzenli idare) ilkesi ile “bir hukuk devletinde birey-*

⁵⁷ Bazı düzenleyici işlemleri ihdas etmek için tüzel kişiliğe sahip olmak gerekirken bazı düzenlemeler tüzel kişiliği bulunmayan idarelerce de çıkarılabilmektedir. Fakülte yönetmelikleri üniversite tarafından yürürlüğe konmaktadır. Nitekim Anayasa’nın 124. maddesine göre yönetmelikler ancak kamu tüzel kişiliği bulunan idareler tarafından çıkarılabilir. Ancak fakültenin, yönerge gibi adsız düzenleyici işlemlerini tek başına yürürlüğe koyabilmesi de mümkündür.

⁵⁸ Konya 3. İM, 31.12.2024, E. 2024/1081, K. 2024/1912, (UYAP, ET. 07.07.2025).

lerin kendilerine uygulanacak hukuk kurallarının neler olduğunu önceden bilmesi ve kendi davranışlarını ona göre ayarlayabilme imkanına sahip olması şeklinde özetlene(n)" hukuki güvenlik ilkesi, yapılacak mevzuat değişikliklerinde kamu gücünü kullanan idare karşısında bireyleri korumak için geliştirilen ilkelerdir. Diğer taraftan bu ilkelerin "idarenin statüler bir hukuk dalı olması", "kamu hizmetinde değişkenlik ve uyarılama", "idarenin düzenleme yapma yetkisi" ve "kamu yararı" gibi diğer ilkelerle birlikte ele alınması da bir gerekliliktir.

Anayasa Mahkemesi'nin de belirttiği üzere "Kişilere belirli haklar sağlayan hukuk kurallarının muhataplarında bir beklentiye yol açması mümkündür. Hak beklentisi, bir kişinin mevcut kurallar uyarınca bir hakkı elde etme beklentisini ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen koşulları taşıyan kişilerin o kuralın ilişkin olduğu hakkı hukuken ve fiilen elde etmeleri, kendileri yönünden kazanılmış hak oluşturmakla birlikte henüz bu hakkı kazanmamış kişilerin de söz konusu hakkı elde etme noktasında bir beklenti içinde olmaları olağandır"⁵⁹.

Bir statüye ilişkin "avantaj sağlayan düzenlemelerin", devam ederek uygulanması açısından o statüde bulunanlarda bir "beklenti", "arzu", "temenni" ve "ümit" oluşması olağandır. Ancak bu taleplerin karşılanabilir olup olmadığı, ileriye yönelik bir duruma ilişkin olması sebebiyle kazanılmış hak temelinde değil haklı beklenti başlığı altında değerlendirilmelidir.

Haklı beklenti, çeşitli yönlerden koruma ihtiva eden kazanılmış hakka nazaran çok daha yeni ancak koruma alanı daha geniş bir kavramdır. Çeşitli şekilde tanımları yapılmakla birlikte⁶⁰, genel olarak haklı bek-

⁵⁹ AYM, 15.11.2017, E. 2016/133, K. 2017/155, RG., 11.01.2018, S. 30298, s. 19, para. 96; "“Kazanılmış hak” ise doktrinde, yürürlükteki hukuka uygun olarak doğan ve böylece kişiye özgü lehte sonuçlar doğurmuş, daha sonra mevzuat değişikliği ya da işlemin geri alınması gibi durumların varlığına rağmen hukuk düzenince korunması gereken bir hak olarak tanımlanmaktadır. İdarenin ister düzenleyici işlem, ister bir taahhüt, isterse uzun süren bir uygulamasına güvenerek olsun, bireylerin çıkarlarına ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ümit etmelerine de "haklı beklenti" denilmektedir.", DİDDK, 12.11.2015, E. 2015/1146, K. YD, (Lexpera, ET. 08.07.2025); "“Kazanılmış hak”, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir", AYM, 03.04.2001, E. 1999/50, K. 2001/67, RG., 07.11.2001, S. 24576.

⁶⁰ Kavram çeşitli yönlerden şu şekilde tanımlanmaktadır: "Çeşitlerine göre haklı beklenti şu şekilde tanımlanabilir: i. Şekli (usuli-prosedürel) haklı beklenti: Muhatabının hukuksal statüsünde olumsuz etki bırakan veya statüsünü değiştiren işlemlerin tesisinden evvel, işlemden

lenti “idarenin belirli yönde hareket edeceği hususunda idareden sadır bir tasarruf sonucunda oluşan, bireyin idareye olan güveninin, bazı durumlarda uygun bir görüşme ortamında usuli bir korumayla, bazı durumlarda ilgisine idareye karşı kendi lehinde bir tasarrufta bulunulmayı talep etme imkânının tanındığı esas korumayla sağlanan, bazı durumlarda ise tazminat yoluyla karşılanan bir menfaat/çıkar elde etme beklentisi” olarak tanımlanmaktadır⁶¹.

Bu aşamada, somut olay özelinde haklı beklenti türleri açısından kısaca bir değerlendirme yapılması gerekir. Söz konusu dava bir iptal davası olması hasebiyle mahkemenin haklı beklentiyi korumasının tek yolu işlemin iptaline karar vermesidir. Bu açıdan mahkemenin vermiş olduğu iptal kararı, şartları oluşmuşsa “maddi (esas-asli) haklı beklenti”ye ilişkindir. Nitekim uyuşmazlık zarar istemine yönelik bir tam yargı davası olmadığından “telafi (tazmin) edici haklı beklenti” esasları bu davada uygulanamaz. Benzer bir şekilde ilgili yönetmelik ve yönerge hükümleri uygulama işlemiyle birlikte kesin ve yürütülebilir bir tasarruf haline dönüştüğünden “şekli (usuli-prosedürel) haklı beklenti” söz konusu değildir.

etkilenen bireyin dinlenilmesini, bireye söz ve savunma hakkının tanınmasını, bireye kendisinin beyan ve gösterdiği delillerinin uygun bir zeminde tartışılma imkânının sağlanmasını zorunlu kılan müzakere durumuna “haklı beklentinin şekli açıdan korunması” denir. ii. Maddi (esas-asli) haklı beklenti: Bazı durumlarda idareye atfedilebilir bir tasarrufa (idari temül, irade beyanı, taahhüt, teminat, güvence, söz, emsal, tutum ve davranış, takip edilen politika vs.) dayanılarak bazı durumlarda mevcut bir düzenlemeye güvenerek (düzenleyici işlem, uluslararası sözleşme vs.) idarenin belirli bir yönde karar alacağını düşünen ve buna inanarak belirli davranışta bulunan bireyin belirli şartlar dâhilinde kendi lehinde bir tasarrufta bulunulmayı talep etme imkânının bulunduğu duruma “haklı beklentinin maddi açıdan korunması” denir. iii. Telafi (tazmin) edici haklı beklenti: Haklı beklentinin tüm şartlarını taşımasına rağmen şekli ve maddi korumanın sağlanmasının hukuki ve fiili sebeplerle mümkün olmadığı durumlarda beklenti sahibinin tazminat ödenmek suretiyle beklentisinin muadil bir formülle karşılanmasına “haklı beklentinin telafi edici korunması” denir. Dar ve geniş anlamda olmak üzere haklı beklenti şu şekilde tanımlanabilir: i. Dar anlamda haklı beklenti; bireyin devlete duyduğu güveni sarsmamak adına, dürüstlük ilkesi çerçevesinde hukuki güvenliğin tesisi amacına yönelik korumadır. ii. Geniş anlamda haklı beklenti; kimi zaman yerleşmiş idari teamülün ansızın değişmesinden, kimi zaman idare tarafından verilen taahhüde uyulmamasından, kimi zaman yetkili idari makamların yanıltıcı beyanlarından, kimi zaman bir devlet tasarrufuna olan güvenden kaynaklanan; menfaati ihlal edilen veya zarara uğrayan iyiniyetli bireyin hukuka uygun objektif nitelikteki, hukuken korunmaya değer aşamaya gelmiş, baskın kamu yararına üstün gelen ve hakkın kötüye kullanılması niteliğini taşımayan, bireye idareye karşı kendi lehinde bir tasarrufta bulunulmayı talep etme imkânı veya dinlenilme hakkı tanıyan hukukun genel bir ilkesidir.”, BOZ, s. 21-22.

Maddi (esas-asli) haklı beklenti, bireylere idareden belirli şartlar dâhilinde kendi lehinde bir tasarrufta bulunulmayı talep etme imkânı tanır. Bu talebin idare tarafından karşılanmamış olması durumunda ise iptal davası marifetiyle idarenin bu talepleri yerine getirmesi sağlanır.

Hukuka uygun olmak kaydıyla her beklenti mümkün olduğunca idare tarafından karşılanmalıdır. Ancak her beklenti haklı beklenti de değildir⁶². Nitekim beklenti⁶³ kelimesi önüne aldığı haklı⁶⁴ kelimesiyle birlikte hukuken bir meşruiyet kazanmakta ve ancak o zaman bireylerin, beklentilerini karşılanması talebiyle idareyi icbar edebilmesine imkân tanınmaktadır.

Bu kapsamda düzenleyici işlem değişikliğine muhatap olan kişiler nezdinde korunmaya değer beklenti, belli bir yoğunluğa ulaşan, diğer bir ifadeyle meşru (haklı) hâle gelen beklentilerdir. Bu durumda bir beklentinin ne zaman haklı beklenti seviyesine ulaşacağı sorunu karşımıza çıkmaktadır⁶⁵.

Bu soruna Anayasa Mahkemesi kararlarında, düzenleyici işlem değişikliklerinde haklı beklenti ve haklı beklentinin şartları açısından cevap verildiği görülmektedir. Söz konusu kararlarda da işaret edildiği üzere, bir beklentinin haklı beklenti olarak kabulü için iki temel şartın bir arada bulunması gerekir. Bu şartlardan ilki, bireyin güvenerek hareket ettiği lehine olan bir düzenlemede “öngörülemez bir değişiklik” yapılmasıdır. Diğer şart ise bu öngörülemez değişikliğin tüm muhataplarında “objektif nitelikte bir beklentiye yol açacak derecede sonuçsuz bırakılması”dır. Bununla birlikte bir beklentinin hukuken korunabilmesi için anılan şartların

⁶² Anayasa Mahkemesi'ne göre “Kanunların uzun süreli uygulanmasına güvenerek hayatını yönlendiren, hukuki iş ve işlemlere giren bireyin, bu kanunların uygulanacağı yolunda oluşan beklentisinin mümkün olduğunca korunması gerekmektedir. Ancak, hukuki güvenlik ilkesi, her türlü beklentinin korunmasını zorunlu kılmaz. Bir beklentinin hukuken koruma görrebilmesi için, meşru (haklı) beklenti seviyesine ulaşması gerekmektedir. Beklentinin meşru olup olmadığı tespit edilirken başvurulacak ölçüt, ‘hakkaniyet’tir”, AYM, 20.09.2012, E. 2012/65, K. 2012/128, RG. 18.04.2013, S. 28622.

⁶³ Türk Dil Kurumu beklenti kelimesini “bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü” veya “bir olgunun sonunda gerçekleşmesi beklenen şey” şeklinde tanımlamaktadır, TDK, Güncel Türkçe Sözlük, (<https://sozluk.gov.tr/>, ET. 09.07.2025).

⁶⁴ Türk Dil Kurumu haklı kelimesini, “hakka uygun, doğru, yerinde olan; muhik” veya “davası, iddiası, düşüncesi veya davranışı doğru ve adalete uygun olan” şeklinde tanımlamaktadır, TDK, Güncel Türkçe Sözlük, (<https://sozluk.gov.tr/>, ET. 09.07.2025).

⁶⁵ AYM, 16.11.2017, E. 2016/195, 2017/158, RG., 08.02.2018, S. 30326.

gerçekleşmesi yeterli olmayıp bu beklentinin korunmasına “engel teşkil eden bir kamu yararının da bulunmaması” gerekmektedir⁶⁶.

Hukuk devletinin önemli unsurlarından olan hukuki belirlilik ve güvenlik ilkeleri, sadece bireylerin devlet faaliyetlerine ve devlete olan güveni değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuatın uygulanmasına devam edileceğine dair bir güveni de içerir. Bu hukuki güvenlik ilkesinin bir kanadıdır. Hukuki güvenlik ilkesi esasında sadece bireyleri korumaz. Nitekim idare de hukuki güvenlik ilkesinin korumasını hak eden özne konumundadır. İdare, kazanılmış hakları ve haklı beklentileri koruyup gözettiği bir düzenleme değişikliği hakkında yargının nasıl karar verebileceğini de öngörebilmelidir. Kazanılmış hak olmadığı yerleşmiş yargı içtihatlarıyla ve doktrin görüşleriyle ortada olan bir uyuşmazlıkta, verilen hukuka aykırı karar, idarenin hukuka olan güvenini sarsar.

Hukuki güvenlik ilkesi, yürürlükte bulunan hukuk kurallarına uygun olarak teessüs etmiş kazanılmış hakları korumanın yanında kazanılmış hakka dönüşmemiş beklentileri de belli ölçüde himaye eder. Ancak her hukuk kuralının yürürlüğe girdiği andan itibaren bireylerde az veya çok bir beklenti yaratması ve değişmesi durumunda da beklentilerin boşa çıkması ve bireylerin az veya çok hayal kırıklığı yaşaması işin doğasından kaynaklanır. Bu nedenle her türlü beklentinin hukuki belirlilik ve güvenlik ilkeleri kapsamında koruma görmesi düşünülemez. Düzenleyici işlemin ani olmayan değişikliği, öngörülebilirliğin tesis edilmesi kaydıyla, haklı beklentiye orantısız bir şekilde ihlâl etmez. Bu sebeple, düzenleyici işlem değişikliğinin bireyler tarafından önceden öngörülebildiği durumlarda haklı beklenti oluşmaz⁶⁷.

Bu değerlendirmelerden sonra, söz konusu dava açısından haklı beklentinin şartlarının oluşup oluşmadığı incelenebilir:

İdarenin düzenleme yapabilme yetkisi⁶⁸, Anayasa’nın 124. maddesinden kaynaklanır. Eğitim hizmetinde başarıyı sağlamanın kıstasların-

⁶⁶ AYM, 25.07.2019, E. 2017/18, K. 2019/66, RG., 01.11.2019, S. 30935; AYM, 04.05.2017, E. 2015/41, K. 2017/98, RG., 03.08.2017, S. 30143.

⁶⁷ CRAIG, Paul, Administrative Law, Fourth Edition, London 1999, s. 619.

⁶⁸ “Davalı idarece 2547 sayılı Yasa ve ilgili yönetmeliklerin verdiği yetkiye dayanarak, eğitim, öğretim ve sınav sisteminde, eğitimin kalitesini ve verimini artırmak amacıyla her zaman düzenleme yapılabileceği açık olup bu düzenlemenin tüm öğrencileri kapsayacağı ve uygulamasına, engel bir durum yoksa hemen geçilebileceği kuş-

dan biri de belirli yeterliliklerin aranmasıdır. Söz konusu yeterlilikler “bazen baraj yükseltme, bazen bağıl sistemden mutlak sisteme geçme, bazen çan eğrisi denilen diğer bir değerlendirme sistemini tatbik etme, bazen seçimlik dersin zorunlu derse getirilmesi, bazen bir dersin geçilmemesi durumunda onunla bağlantılı diğer bir dersin alınamaması vs.” gibi çeşitli şekillerde sağlanabilir. Bu açıdan baraj yükseltme şeklinde yapılan söz konusu değişiklik diğer üniversitelerde de benzer uygulamaları bulunan, yükseköğretim kamu hizmetinin beklenen kalitede ve verimde gelişmesi hedefleyen bir yeterlilik kıstasıdır. İdare tarafından takdir yetkisi kullanılmak suretiyle kamu yararı amacıyla öngörülen kıstasların denetimi mümkünse de, bunun yerindelik denetimine varan yahut idarenin takdir yetkisini tamamen ortadan kaldıran bir müdahale ile engellenmesi hukuka aykırıdır.

Bu kapsamda, 2023-2024 eğitim öğretim yılında henüz dersler başlamadan önce (dolayısıyla vize, final ve bütünleme sınavları da yapılmadan önce) yürürlüğe giren değişiklikle, öğrencilere kendilerine uygulanacak hukuk kurallarının neler olduğunu önceden bilme ve kendi davranışlarını ona göre ayarlayabilme imkânı tanındığı görülmektedir. Nitekim S.Ü. Hukuk Fakültesi öğrencilerinin (Yönetmelik Eylül ayında yürürlüğe girmiş olsa da derslerin yıllık sisteme tabi olduğu göz önüne alındığında) yaklaşık 10 aylık zamanları mevcuttur. Nitekim değişiklikler en erken final sınavları zamanında gerçek anlamda uygulanabilir aşamaya gelecektir. 10 aylık bir zaman dilimi (öğrenim süresi dört eğitim-öğretim yılı olan hukuk fakültesinde bu süre bir eğitim-öğretim yılına tekabül etmektedir) haklı beklentilerin korunması adına tanınması gereken zımni de olsa geçiş hükmü için fazlasıyla yeterli bir süredir. Ayrıca nitelikli hukukçu yetiştirme amacına yönelik böylesi bir değişikliğin muhafaza edilmesi daha kolay mezun olabilme beklentisi ile kıyasında baskın bir kamu yararının tecellisine hizmet ettiği açıktır.

kusuzdur. Bu durumda 1995/96 öğretim yılından önce 31.8.1995 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmelik değişikliğinin 1995-96 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmasında, eğitim öğretim düzenini aksatacağı veya öğrencilerin ve öğretmenlerin uyum göstermede zorlanacağına ilişkin olarak dosyada mevcut herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığına göre, davacı öğrencinin herhangi bir kazanılmış hakkından söz edilemeyeceğinden, idare mahkemesi kararının yönetmeliğin geçici 1. maddesinin iptaline ilişkin kısmında hukuka uyarlık bulunmamaktadır”, D8D, 08.12.1998, E. 1997/4157, K. 1998/4127, (Lexpera, ET. 08.07.2025).

Öğrencilerin daha avantajlı olduğunu düşündükleri yönetmelik hükümlerinin kendilerine tatbik edilmesi için yoğun bir beklenti içinde bulunmaları, yükseköğretim kamu hizmetinin belirli şartlar altında ve çeşitli biçimlerde gerçekleştirilebilmesi yetkisi bulunan idareye, daha önce çıkarmış olduğu hukuki düzenlemelerini ilelebet yahut mevcut statü ilişkisi tamamen sona erinceye dek muhafaza etme yükümlüğü yüklemesin. Aksi bir değerlendirme, yükseköğretim kurumlarının aksayan mevcut durumlara seyirci kalmasına yol açarak ancak statüye dâhil olacak müstakbel öğrencilere yönelik sınırlı bir imar faaliyetine girişmesine imkân tanır.

SONUÇ

Bu makale, hukuka uygunluk karinesinden yararlanan ve hâlen tüm hükümleriyle birlikte yürürlükte bulunan bir düzenleyici işlemin, salt uygulama işleminin hukuka aykırı bir biçimde iptal edilmesinin akabinde yaşanan hukuki süreci ele almaktadır. Bu sürecin mimarı olan mahkeme kararları ise hak ettiği ölçüde ve üslupta tenkite tabi tutulmaktadır.

İdari yargılama hukukunda, iptal kararı, hukuka aykırı bir idari işlemin yargı kararı ile hukuk âleminde tüm hüküm ve sonuçlarıyla geçmişe yönelik olarak silinmesine ilişkin idareye yönelik bir yaptırımdır. Bu yaptırım, mahiyetinde meşru bir tehdidi de barındırır. Zira Anayasa'nın 125. maddesinde yer alan idarenin her türlü eylem ve işleminin yargısal denetime açık olduğunu belirten hüküm gereği, bu meşru tehditle idare her zaman karşı karşıyadır. Hak arama hürriyeti kapsamında bireyler, hukuka uygun davranmayan idareyi, yargı kararının himayesinde hukuka uygun davranmaya icbar ederler. Diğer taraftan idari makamlarda olduğu gibi yargısal makamların da hukuka uygun karar vermesi gerekir. Anayasa'nın 138. maddesinde, görevlerinde bağımsız olan hâkimlerin vicdani kanaatlerine göre ancak Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak hüküm vereceği düzenleme altına alınmıştır.

Yapılan yargılama sonucunda verilen iptal kararı, idari makamlarca "amasız", "koşulsuz", "tam olarak" ve "derhal (en geç 30 gün içinde)" yerine getirilmelidir. Bu açıdan, yargı kararının uygulanmasının reddedilmesi, görmezden gelinmesi, yeni bir işlem yapmak suretiyle etkisizleştirilmesi, bir kısmının tatbiki gibi uygulamalar hukuk devletinde kabul edilemez. Bir hukuk devletinde, "kararın hukuka aykırı olduğu", "keyfi

bir karar olduğu”, “hatır kararı olduğu”, “acıma kararı olduğu” iddia edilebilse bile, kararın gerekleri mutlak suretle idare tarafından yerine getirilir. Nitekim karar, sadece yargısal bir karar olması sebebiyle uygulanır.

Ancak ya idarenin aldığı karar hukuki, mahkemenin verdiği iptal kararı gerçekten de hukuki değilse ne olur! Bir bireysel işleme yönelik iptal kararının nelere sebep olduğu özetlenerek anlatılabilecek kadar basit bir mesele değildir. Bu açıdan verilen iptal kararlarının neden hukuka aykırı olduğu, anayasa ile çizilmiş sınırların açıkça olmasa bile nasıl ihlal edildiği ancak makalenin tamamı okumak suretiyle anlaşılabilir. Ancak yine de bu kısımda birkaç ipucu vermek gerekebilir.

Kazanılmış hak, ne mucize bir kelimedir: Bireylerin her türlü talebini kazanılmış hak penceresinden korumaya çalışmak oldukça kolaydır. Nitekim kazanılmış hak öylesine bilinen ve öylesine sahiplenilen bir kavramdır ki hukukçu olsun olmasın herkesin zihninde bu söz öbeği bir kutsiyeti haizdir. Kavram öylesine kanıksanmıştır ki kazanılmış hakkın şartları oluşmuş mu oluşmamış mı sorusunun cevabı genelde kimse tarafından sorgulanmaz. Yargı kararında “kazanılmış hak ihlal edilemez” denilince karara yönelik bir eleştiri yahut itirazın önü peşinen kapatılmış olur. Kim kazanılmış hakkı ihlal edebilir ki! Evet kazanılmış hak, hukuk devletinde oldukça önemli bir yeri haizdir ve kazanılmış hakkın korunması gerekir. Ancak bir duruma yönelik koruma getirme güdüsüyle şartları oluşmamasına rağmen kazanılmış hak vardır diyebilmek yargısal aktivizm küçük bir örneğini teşkil etmekten öte değildir.

Haklı beklenti, ne garip bir kelimedir: Haklı beklenti, kazanılmış hakla kıyaslandığında bilinmeyen, sahiplenilmeyen, dikkate alınmadığı için önemi anlaşılmamış saklı bir hazinedir. Ancak aynı zamanda çok da tehlikeli bir kavramdır. “Beklenti” önüne aldığı “haklı” kelimesiyle birçok kapının maymuncuğu olabilir. Tıpkı kazanılmış hak da olduğu gibi haklı kelimesi de bir kudret göstergesidir. Hukuka uygun olmak kaydıyla her beklenti mümkün olduğunca idare tarafından karşılanmalıdır. Ancak her beklenti de haklı beklenti değildir. Beklenti, ilk başlarda sadece bir istek, arzu, temenni, ümit vb. iken ancak idarenin öngörülemez davranışlarıyla belirli bir yoğunluğa ulaştığında haklı beklentiye dönüşür.

Gerek kazanılmış hak gerekse haklı beklenti hukuk devletinin iki kılıcı olarak idarenin üzerinde sallanmaktadır. Kılıcın sahibi ise görevlerinde bağımsız, Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani ka-
naatlerine göre hüküm verenlerdir.

Son Söz;

*Nitelikli bir eğitim almak istemeyen(!) öğrenciler ile
nitelikli bir eğitim vermek isteyen akademisyenlerin hukuk mücadelesi,
hukuka aykırı bir kararla,
öğrenciler lehine(!) sonuçlanmıştır.*

Biz (hepimiz) kaybettik.

S.Ü. Hukuk Fakültesi öğrencilerinin bu zaferi kutlu olsun!

KAYNAKÇA

- AKILLIOĞLU**, Tekin: “Yasaların Zaman Bakımından Uygulanmasına İlişkin Bazı Sorunlar”, Amme İdaresi Dergisi, C. 17, S. 3, 1984, s. 36-45.
- AKGÜNER**, Tayfun: İdare Hukuku, 9. Baskı, İstanbul 2021.
- AKYILMAZ**, Bahtiyar-**SEZGİNER**, Murat-**KAYA**, Cemil: Türk İdare Hukuku, 18. Baskı, Ankara 2024.
- BAYRAM**, Erdin: “Kanun Sistematiğinde “Madde””, Yasama Dergisi, S. 8, 2008, s. 102-123.
- BOZ**, Selman Sacit: İdare Hukukunda Haklı Beklentinin Korunması, Ankara 2017.
- CRAIG**, Paul: Administrative Law, Fourth Edition, London 1999.
- ÇAĞLAYAN**, Ramazan: İdare Hukuku Dersleri, 12. Baskı, Ankara 2024.
- GİŞİ**, Selçuk: Haklı Beklentilerin Korunması İlkesi, İstanbul 2017.
- GÖZLER**, Kemal-**KAPLAN**, Gürsel: İdare Hukuku Dersleri, 26. Baskı, Bursa 2024.
- İBA**, Şeref-**BAKIRCI**, Fahri: “Türk Hukukunda “Geçici Kanun” ve “Geçici Madde” Kavramları Üzerine”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 17, Y. 9, 2021, s. 271-302.
- OĞURLU**, Yücel: İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu, Ankara 2003.
- ULUSOY**, Ali: Türk İdare Hukuku, 6. Baskı, Ankara 2023.
- YAŞAR**, Hasan Nuri: İdare Hukuku -Genel Esaslar-, İstanbul 2014.
- YILDIRIM**, Turan: “İdari İşlemler”, İdare Hukuku (edt. Nur Kaman), 9. Baskı, İstanbul 2024.